

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

**FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV MANAGMENTU**

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUT OF MANAGMENT

VLIV MĚNOVÉHO KURZU NA KONKURENCESCHOPNOST FIRMY

IMPACT OF EXCHANGE RATE ON FIRM COMPETITIVNESS

DIPLOMOVÁ PRÁCE
MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

Bc. DUŠAN PŘICHYSTAL

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

Ing. PAVEL BREINEK, Ph.D.

BRNO 2014

Zadání

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta podnikatelská

Akademický rok: 2013/2014
Ústav managementu

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Přichystal Dušan, Bc.

Řízení a ekonomika podniku (6208T097)

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách, Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně a Směrnicí děkana pro realizaci bakalářských a magisterských studijních programů zadává diplomovou práci s názvem:

Vliv měnového kurzu na konkurenceschopnost firmy

v anglickém jazyce:

Impact of Exchange Rate on Firm Competitiveness

Pokyny pro vypracování:

Úvod
Cíle práce, metody a postupy zpracování
Teoretická východiska práce
Analýza současného stavu
Vlastní návrhy řešení
Závěr
Seznam použité literatury
Přílohy

Podle § 60 zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon) v platném znění, je tato práce "Školním dílem". Využití této práce se řídí právním režimem autorského zákona. Citace povoluje Fakulta podnikatelská Vysokého učení technického v Brně.

Seznam odborné literatury:

ČERNOHLÁVKOVÁ, E. a MACHKOVÁ, H. a kol. Mezinárodní obchodní operace. 5. vyd. Praha: Grada Publishing. 2010, 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4

ČERNOHLÁVKOVÁ, E. a kol. Finanční strategie v mezinárodním podnikání. 1. vyd. Praha: Aspi. 2007, 317 s. ISBN 978-80-7357-321-8

JÍLEK, J. Peníze a měnová politika. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. 2004, 742 s. ISBN 80-247-0769-1

KALÍNSKÁ E. a kol. Mezinárodní obchod v 21. století. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. 2010, 228 s. ISBN 978-80-247-4694-4

Vedoucí diplomové práce: Ing. Pavel Breinek, Ph.D.

Termín odevzdání diplomové práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2013/2014.

L.S.

prof. Ing. Vojtěch Koráb, Dr., MBA
Ředitel ústavu

doc. Ing. et Ing. Stanislav Škapa, Ph.D.
Děkan fakulty

V Brně, dne 08.05.2014

Abstrakt

Cílem diplomové práce je objasnit vliv měnového kurzu na konkurenceschopnost firmy. První kapitola se zabývá teoretickými východisky konkurenceschopnosti firem ve vztahu k měnovému kurzu. Druhá kapitola se pak zabývá hodnocením a měřením konkurenceschopnosti tří vybraných odvětví národního hospodářství. Za tímto účelem je zkoumán vliv měnového kurzu na konkurenceschopnost těchto tří odvětví. Součástí této kapitoly je také představení vybraného podniku, na kterém je zároveň demonstrován vliv nominálního a reálného efektivního měnového kurzu na jeho konkurenceschopnost. Závěrečná část popisuje zhodnocení příležitostí a rizik spojených s měnovým kurzem.

Klíčová slova: měnový kurz, konkurenceschopnost, odvětví národního hospodářství

Abstract

The aim of thesis is clarify of the exchange rate affects on firm competitiveness. The first chapter deals with the theoretical bases of the competitiveness of companies in relation to foreign exchange rate. The second chapter deals with evaluating and measuring the competitiveness of the three selected sectors of the economy. For this purpose, the influence of the exchange rate on the competitiveness of these three sectors. This chapter is also selected company performance, which is also demonstrated by the effect of the nominal and real effective exchange rate to its competitiveness. The final part of thesis describes the assessments of opportunities and risks associated with exchange rate.

Key words: the Exchange rate, the Competitiveness, the sectors of national economy

Bibliografická citace diplomové práce

PŘICHYSTAL, D. *Vliv měnového kurzu na konkurenceschopnost firmy*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2014, 92 s. Vedoucí diplomové práce Ing. Pavel Breinek, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je původní a zpracoval jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušil autorská práva (ve smyslu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 25. 5. 2014

.....
podpis studenta

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat mému vedoucímu diplomové práce Ing. Pavlu Breinkovi, Ph.D. za cenné připomínky, odborné rady, ochotu a pomoc při zpracování této práce.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika.....	10
1.1 Cíle práce	10
1.2 Metodika práce.....	11
2 Teoretická východiska konkurenceschopnosti firem ve vztahu k měnovému kurzu 15	
2.1 Geneze pojetí konkurenceschopnosti.....	15
2.2 Definice a přístupy ke konkurenceschopnosti.....	18
2.2.1 Národní konkurenceschopnost.....	19
2.2.2 Regionální konkurenceschopnost	20
2.2.3 Konkurenceschopnost firem a konkurenční výhoda.....	21
2.3 Hodnocení a měření konkurenceschopnosti firem.....	26
2.4 Faktory konkurenceschopnosti firem.....	31
2.5 Měnový kurz jako jeden z faktorů ovlivňujících konkurenceschopnost firem35	
2.5.1 Měnový kurz a jeho typologie	35
2.5.2 Nominální a reálný měnový kurz.....	36
2.5.3 Efektivní měnové kurzy.....	37
2.6 Měnový kurz a konkurenceschopnost firem	38
3 Vliv měnového kurzu na konkurenceschopnost firem	41
3.1 Konkurenceschopnost českých podniků a její hodnocení.....	41
3.1.1 Vývoj konkurenceschopnosti českých podniků.....	42
3.1.2 Hodnocení konkurenceschopnosti tří vybraných odvětví národního hospodářství.....	46
3.2 Vliv nominálního měnového kurzu a reálného efektivního měnového kurzu na konkurenceschopnost tří vybraných odvětví národního hospodářství.....	55

3.2.1	Vliv nominálního měnového kurzu na konkurenceschopnost sektoru zemědělství, zpracovatelského průmyslu a dopravy a skladování	55
3.2.2	Vliv reálného efektivního měnového kurzu na konkurenceschopnost sektoru zemědělství, zpracovatelského průmyslu a sektoru dopravy a skladování	64
3.3	Společnost PPL CZ s. r. o.	68
3.4	Vliv nominálního měnového kurzu a reálného efektivního měnového kurzu na konkurenceschopnost společnosti PPL CZ.....	70
4	Zhodnocení příležitostí a rizik spojených s měnovým kurzem pro konkurenceschopnost firem	74
	Závěr	79
	Seznam použitých zdrojů.....	83
	Seznam obrázků a tabulek	90
	Seznam obrázků.....	90
	Seznam tabulek.....	90
	Seznam použitých zkratk a symbolů.....	92

Úvod

Tématem předkládané diplomové práce je vliv měnového kurzu na konkurenceschopnost firem. Důvodem zvolení právě tohoto tématu je, že pojem konkurenceschopnost se především v posledních letech řadí k vysoce frekventovaným a často používaným výrazům. Je to z toho důvodu, že především postupující prohlubování globalizace a posilování vzájemné interdependence světové ekonomiky, má za následek zostření intenzity a síly s jakou jednotlivé podniky, země a regiony soutěží v získávání, udržování a využívání všech druhů výrobních faktorů. V širším pojetí pak konkurenceschopnost představuje schopnost dlouhodobě dosahovat udržitelného výstupu měřeného např. tempem ekonomického růstu na úrovni zemí nebo úrovni dosahovaného zisku nebo tržeb v rámci firem. Konkurenceschopnost pak v tom nejširším slova smyslu znamená schopnost toho, co je konkurenceschopné zvyšovat či přispívat k ekonomickému a sociálnímu blahobytu.

Pokud jde o konkurenceschopnost firem, pak dlouhodobým měřítkem pro její posuzování je úroveň výstupu dané firmy, tj. úroveň dosahované produkce, přidané hodnoty, tržeb, zisku či dosahované hodnoty poměrových finančních ukazatelů. Přestože tato kritéria jsou pro hodnocení a především pak měření konkurenceschopnosti firem široce respektována a uznávána, neexistuje stejný konsensus v tom smyslu, jaký typ konkurenceschopnosti by měly firmy sledovat. Obecně je možné rozlišit dva druhy (typy) konkurenceschopností, a to cenovou konkurenceschopnost, která vychází z minimalizace nákladů, tj. z nízkých cen produkováných a nabízených výrobků. Druhým typem je pak necenová neboli kvalitativní konkurenceschopnost, která vychází z takové myšlenky, že zákazník dává přednost kvalitě, propracovanosti a životnosti daného výrobku před jeho cenou. V případě prvního typu konkurenceschopnosti ovlivňují finální cenu statků všechny aspekty, které ovlivňuje náklady firmy. Jedním z významných zdrojů nákladů může být za určitých okolností měnový kurz, neboť se jedná také o cenu, resp. o jednu z nejvýznamnějších cen, které se mohou v rámci dané země utvářet. Měnový kurz totiž v praxi představuje cenu jedné měny vyjádřené v jednotkách zahraniční měny, pokud tedy by jedna měna vůči té druhé posilovala (zhodnocovala se), pak by statky nacházející se v domácí ekonomice byly relativně dražší ve vztahu ke statkům zahraničním a naopak. Právě z těchto důvodů tak

není bez významu se zabývat právě vlivem měnového kurzu na konkurenceschopnost firem.

1 Cíl a metodika

1.1 Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je objasnit vliv měnového kurzu na konkurenceschopnost firmy, především pak vliv nominálního a reálného efektivního měnového kurzu. V souladu se stanoveným cílem je dále formulována výzkumná otázka, kterou je: měnový kurz není schopen ovlivňovat konkurenceschopnost firem, které staví svou konkurenční výhodu na kvalitě a sofistikovanosti svých výrobků?

Prvním dílčím cílem diplomové práce je zjištění teoretických přístupů a pochopení souvislostí ke zkoumané problematice. Druhým dílčím cílem je provedení analýzy, jejíž výsledky povedou ke zjištění vlivu měnového kurzu na konkurenceschopnost firmy. Posledním dílčím cílem je zhodnocení příležitostí a rizik spojených s měnovým kurzem pro konkurenceschopnost firem. Stanoveným cílům a výzkumné otázce odpovídá také struktura diplomové práce, která je členěna do třech nosných kapitol.

První, teoretická, část práce se zabývá teoretickými východisky konkurenceschopnosti firem ve vztahu k měnovému kurzu. V této souvislosti je tak nejprve objasněna geneze, tj. vývoj pojmu konkurenceschopnost z historického úhlu pohledu, dále se pozornost ubírá směrem k definování pojmu konkurenceschopnost včetně objasnění přístupů, jak je konkurenceschopnost chápána a vykládána různými autory a mezinárodními organizacemi. Součástí této kapitoly je též představení způsobů, jak je možné přistupovat k měření a hodnocení konkurenceschopnosti včetně vymezení faktorů, které mají vliv na konkurenceschopnost. Za tímto účelem je tak následně vymezena také konkurenční výhoda. Závěr této kapitoly je věnován vymezení toho, jak měnový kurz ovlivňuje konkurenceschopnost, a které druhy kurzových režimů mají stěžejní význam při ověření toho, zda dochází ke změnám konkurenceschopnosti.

V rámci druhé, praktické, části předkládané diplomové práce je ústřední pozornost orientována nejprve k objasnění konkurenceschopnosti českých firem a k hodnocení úrovně konkurenceschopnosti tří vybraných odvětví národního hospodářství. Dále se pozornost ubírá směrem k vymezení vlivu nominálního měnového kurzu a reálného efektivního měnového kurzu, neboť právě tyto dva druhy měnových kurzů zásadním způsobem ovlivňují konkurenceschopnost firem, tj. úroveň dosahovaného výstupu. Tento vliv je zkoumán na příkladu tří zvolených národohospodářských odvětví, neboť není možné provádět průzkum v rámci všech odvětví a firem, které participují v národním hospodářství. Tyto tři odvětví však nejsou zvolena náhodně, ale podle velikosti jejich přidané hodnoty na tvorbě hrubého národního důchodu. Součástí této kapitoly je také představení vybraného podniku, na kterém je zároveň demonstrován vliv nominálního a reálného efektivního měnového kurzu na jeho konkurenceschopnost. V tomto směru se jedná o společnost PPL CZ s. r. o., která se řadí k předním privátním poskytovatelům dopravních a přepravních služeb.

Třetí část diplomové práce je pak věnována zhodnocení příležitostí a rizik spojených s měnovým kurzem pro konkurenceschopnost firem.

1.2 Metodika práce

Z **metodologického hlediska** je v práci využita kombinace kvalitativních a kvantitativních metod. Pokud jde o kvalitativní metody, pak k stěžejním se řadí metoda indukce, která z individuální skutečnosti se pokouší stanovit obecně platné závěry. Tato metoda se hojně vyskytuje jak v rámci první, tak také druhé kapitoly. V tomto směru je metoda využita tak, že relativně úzký problém je zkoumán prostřednictvím velkého množství odborných studií, dokumentů a monografií, aby bylo možné vymezit z konkrétních poznatků obecně platné závěry pro širší počet obdobných problémů. Posláním této metody je dále také předvídat neznámé skutečnosti, především pak jejich existenci a strukturu, dále jejich vlastnosti a funkce prostřednictvím vytváření adekvátního popisu a odhalování souvislostí mezi jevy. Další využitou metodou je metoda dedukce, která představuje souhrn pravidel a postupů, s jejichž pomocí je možné odvodit z daných premis závěry, tj. dedukce představuje zcela opačný postup ve srovnání s indukcí, tj. směrem od obecného se postupuje k individuálnímu. Tato metoda

se hojně vyskytuje především v druhé kapitole. Další kvalitativní metodou je metoda analogie, která se často v praxi ztotožňuje s podobností. Jedná se ve své podstatě o shodu dvou nebo více objektů v určitých znacích nebo ve struktuře, funkci atd. Tato metoda se opět výrazně prosazuje v rámci druhé kapitoly, částečně pak v rámci první kapitoly. Pokud jde o metody kvantitativní, pak se jedná o metody standardizovaného vědeckého výzkumu, který popisuje jevy pomocí proměnných, které jsou sestaveny tak, aby byly schopny měřit určité vlastnosti, podat informaci o úrovni či síle závislosti proměnných apod. V rámci diplomové práce byla využita metoda regresní analýzy časových řad. Jedná se o metodu z ekonometrie, jejímž posláním je z empiricky získaných dat stanovit vývoj určité veličiny, kterou je vysvětlována proměnná (výstup vybraného odvětví) v závislosti na vývoji určitých vysvětlujících proměnných (měnovém kurzu), neboť se má za to, že vysvětlující proměnné ovlivňují vývoj vysvětlované proměnné. Následně pomocí časových řad je možné vyvodit regresní koeficienty (parametry), které ukazují hodnoty vysvětlované proměnné při jednotkovém zvýšení vysvětlující proměnné. V rámci diplomové práce je tak sestaven ekonometrický model, prostřednictvím kterého je zkoumáno, jak výstup vybraných odvětví národního hospodářství a dále tržby společnosti PPL CZ s. r. o. jsou ovlivňovány nominálním měnovým kurzem amerického dolaru a eura a dále reálným efektivním měnovým kurzem. Pro výpočty byl využit především program SPSS a data byla převzata z oficiálních stránek Českého statistického úřadu a dále České národní banky.

Analýza vlivu nominálního měnového kurzu a reálného efektivního měnového kurzu ve vztahu ke třem vybraným odvětvím národního hospodářství, tj. sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu (dále zemědělství), dále zpracovatelského průmyslu a sektoru dopravy a skladování, je demonstrována za pomoci využití regresní analýzy časových řad, tj. pomocí sestavení jednoduchého lineárního regresního modelu. Základním rysem jednoduchého lineárního regresního modelu je, že se v něm nachází jedna vysvětlovaná proměnná Y a jedna vysvětlující proměnná X . Při sestavení regresního modelu se vychází nejprve z formulace matematického modelu, ve kterém jsou zahrnuty všechny klíčové proměnné modelu. Funkční předpis má pak následující tvar, viz rovnice (1.1).

$$Y_i = \alpha + \beta_1 \cdot X_{i1} + \dots + \beta_k \cdot X_{ki} \quad (1.1)$$

kde:

- Y_i představuje závisle proměnnou (vysvětlovanou proměnnou),
- α představuje absolutní člen neboli úroňovou konstantu,
- $\beta_1 \dots \beta_k$ představují regresní koeficienty čili parametry, které říkají, jak se změní závisle proměnná při jednotkové změně nezávislé proměnné X (*ceteris paribus*),
- X_{1i}, \dots, X_{ki} představují nezávisle proměnné (vysvětlující proměnné).

Konkrétně pak Y_i představuje výstup vybraného odvětví národního hospodářství a X_{1i} představuje měnový kurz. Pro využití metody regresní analýzy časových řad je však zapotřebí nejprve transformovat původní matematický model (deterministický model) do ekonometrického modelu, tj. ekonomicko-matematického modelu. Tato transformace spočívá v zavedení tzv. *náhodné složky* do původního matematického modelu, čímž je získán model stochastický, tj. ekonometrický model.

Pozn. deterministické časové řady neobsahují žádný prvek náhody. Je možné je dokonale a bezchybně předpovídat. Stochastické časové řady obsahují prvek náhodnosti a jejich předpověď je složitá. Téměř všechny reálné časové řady jsou však v praxi stochastické, viz Fiala (2008).

Formulace ekonometrického modelu pak vychází z rovnice (1.2).

$$Y_t = \alpha + \beta_1 \cdot X_t + \varepsilon_t \quad (1.2)$$

Do vzorce (1.2) byly přidána ε_t , která představuje tzv. náhodnou složku (náhodnou chybu). Než bude přistoupeno k odhadu ekonometrického modelu, je nutné se vyrovnat se dvěma skutečnostmi. První skutečností je vymezení metody odhadu ekonometrického modelu. V praxi je možné rozlišit dvě základní skupiny odhadových metod pro jednoduché lineární modely, a to **metodu nejmenších čtverců** a **metodu maximální věrohodnosti**. Vzhledem k tomu, že model bude vystaven jednak na časových řadách let 1999-2013, tj. celkem 15 pozorování (pro měnový kurz eura) a dále na časových řadách let 1991-2013 (pro měnový kurz amerického dolaru a efektivní měnový kurz), tj. celkem 23 pozorování, je nezbytné pro odhad použít metodu nejmenších čtverců, neboť tato metoda na rozdíl od metody maximální věrohodnosti se

hodí také pro odhad souboru malého rozměru a přináší dobrou shodu s výběrovým souborem. Druhou skutečností je, že regresní analýza je vedena ve **dvou směrech**. Prvním směrem je, že jsou účinky nominálního měnového kurzu eura (CZK/EUR) a dále také účinky nominálního měnového kurzu amerického dolaru (CZK/USD) zkoumány ve vztahu k třem vybraným odvětvím národního hospodářství, tj. zemědělství, zpracovatelského průmyslu a dopravy a skladování. Druhým směrem analýzy je pak skutečnost, že jsou zkoumány účinky efektivního měnového kurzu (REER) ve vztahu k třem vybraným odvětvím národního hospodářství, tj. sektoru zemědělství, zpracovatelského průmyslu a dopravy skladování.

Regresní model je odhadnut pomocí softwarového produktu SPSS, který se řadí k sofistikovaným statistickým produktům.

Ke komplexnímu pochopení vztahů a souvislostí analýzy jsem využil zejména dvou publikací. Tou první je kniha *Ekonometrické modelování* (2012), ve které se autorka Jana Hančlová věnuje ekonometrickému modelování - kvantitativní analýze a modelování ekonomických procesů

Druhým významným zdrojem je kniha *Manažerské výpočty a ekonomická analýza* (2009) od autorů Synek, Kopkáně a Kubálková, která mimo jiné obsahuje využití systému SPSS Statistics v ekonomické analýze.

2 Teoretická východiska konkurenceschopnosti firem ve vztahu k měnovému kurzu

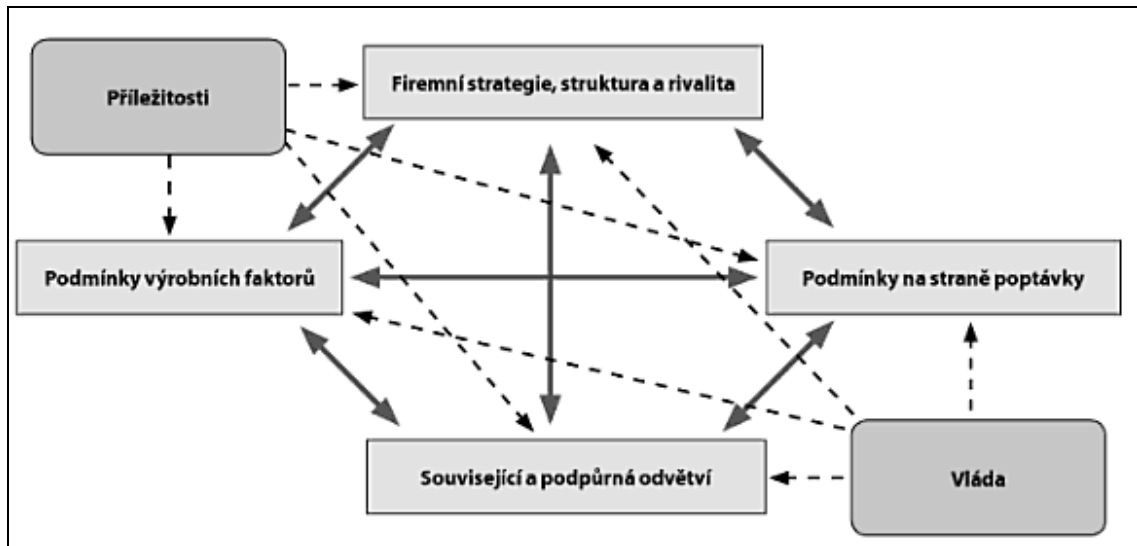
V rámci této kapitoly je ústřední pozornost věnována problematice vymezení konkurenceschopnosti se zvláštním zřetelem na měnový kurz. V této souvislosti je tak nejprve vymezena konkurenceschopnost, tj. geneze konkurenceschopnosti, vymezení definice a přístupů k chápání konkurenceschopnosti dle různých autorů a mezinárodních organizací, způsoby měření a hodnocení konkurenceschopnosti včetně vymezení faktorů, které mají vliv na konkurenceschopnost. Za tímto účelem je tak následně vymezena také konkurenční výhoda. Součástí této kapitoly je také vymezení toho, jak měnový kurz ovlivňuje konkurenceschopnost, a které druhy kurzových režimů mají stěžejní význam při ověření toho, zda dochází ke změnám konkurenceschopnosti.

2.1 Geneze pojetí konkurenceschopnosti

Za historické počátky v používání pojmu konkurenceschopnost je možné považovat Smithovu teorii komparativních výhod, ve které Adam Smith dospěl k závěru, že země by se měla orientovat a soustředit na výrobu a následný export takových výrobků, u kterých má absolutní výhodu, neboť ve výrobě těchto statků dosahuje země, resp. firmy své konkurenceschopnosti, viz Neumann a kol. (2010). Z nástupců, kteří dále rozvíjeli Smithovu teorii komparativních výhod, se řadí David Ricardo, dále Bertlin Ohlin, Eli Heckscher a jiní. Tito autoři rozvíjeli především tzv. teorii exogenních komparativních výhod, tj. konkurenceschopnost byla analyzována pomocí sledování produktivity výrobních faktorů, především pak práce. Uvedené teorie založené na sledování produktivity byly dále rozvíjeny a propracovány především s ohledem na globalizační tendence světové ekonomiky, a to nejvýznamněji pak Paulem Krugmanem (Cho, Moon, 2000).

Druhá fáze vývoje pojetí konkurenceschopnosti se odehrála především v druhé polovině 80. let minulého století, kdy se stále více začala prosazovat teorie komparativních výhod a konkurenceschopnost určená alokací faktorů. Toto období je spojeno především se jménem Michala E. Portera, který se zabýval konkurenceschopností na úrovni firem a poté přenesl získané poznatky na úroveň

národů a zemí. Porter vytvořil tzv. Porterův diamant neboli Porterovu strategii pěti sil, což představuje základní analytický nástroj pro hodnocení konkurenceschopnosti. Následující obr. 2.1 ilustruje Porterův diamant.

Obr. 2.1: Porterův diamant

Zdroj: Johnson et al. (2008, s. 301), vlastní úprava

Porterův diamant vychází z výsledků empirického zkoumání národní konkurenceschopnosti a potažmo i konkurenceschopnosti velkých firem, které participují v různých odvětvích národního hospodářství. Podle Portera konkurenceschopnost země a firem vychází z čtyř rozhodujících oblastí, kterými jsou, viz obr. 2.1 (Johnson et al. 2008):

- podmínky na straně výrobních faktorů,
- podmínky na straně poptávky,
- příbuzná a provázaná odvětví daného sektoru a firemní strategie,
- struktura a rivalita (soutěživost).

Kromě uvedených oblastí vymezuje Porter dva exogenní faktory v podobě vlády a příležitostí, které ovlivňují konkurenceschopnost země. Porterův model může být dobře aplikovatelný v různých odvětvích národního hospodářství, tj. jak v primárním sektoru, tak i v sekundárním sektoru a jeho vhodnost se jeví také pro posuzování terciárního sektoru. Z praktického hlediska byl Porterův diamant využit kanadskou

vládou při analýze struktury ekonomiky a vývozu a dále Novým Zélandem (Cho, Moon, 2000).

Pokud jde o Porterovu analýzu pěti sil, pak tato analýza se zabývá především hodnocením konkurenčního prostředí z hlediska čtyř parametrů, a to:

- síly kupujícího na daném trhu,
- síly nabízejícího na daném trhu,
- hrozby vstupu,
- hrozby substitutů.

Více bude o této problematice pojednáno v podkapitole věnující se hodnocení a měření konkurenceschopnosti.

Dále k rozvoji konkurenceschopnosti přispěl především Paul Krugman (1994), který podrobil vnímání a chápání pojmu konkurenceschopnost významné kritice, když uvedl, že termín konkurenceschopnost je nebezpečně využíván k nesprávným akcím hospodářské politiky. Ve své kritice Krugman (1994) především stanovil, že:

- **konkurenceschopnost náleží pouze firmám**, které soutěží na určitém trhu, tj. že konkurenceschopnost národů, jak ji vymezil Porter a tento název používá politická reprezentace k dosahování svých cílů, je mylná, neboť konkurenceschopnost v pravém slova smyslu se týká pouze firem.
- Pojem konkurenceschopnost podle Krugmana je zavádějící, protože reprezentuje **nejistý soubor proměnných**, které ve své podstatě pouze zastupují růst produktivity v národní ekonomice, který je determinován zejména vnitřními faktory.
- Ačkoliv koncept konkurenceschopnosti se může stát motivem pro prospěšné strukturální a jiné reformy, je nutné mít na paměti, že snahy zemí o potlačování konkurence mezi státy povede k protekcionismu a významným spotřebitelským, investičním a jiným ztrátám.

Celkově tak Krugman přispěl především tím, že zdůraznil, že na konkurenceschopnost je možné nahlížet různou optikou, především díky tomu, že význam výrazu konkurenceschopnost je nejednotný a podle Krugmana na rozdíl od Portera nemá

význam sledovat jinou konkurenceschopnost než konkurenceschopnost firem, neboť jediné firmy soutěží na daných trzích.

2.2 Definice a přístupy ke konkurenceschopnosti

Jak už vyplynulo z předchozí podkapitoly, pojem konkurenceschopnost se především v posledních letech řadí k vysoce frekventovaným a často používaným výrazům, neboť např. prohlubování globalizace a posilování vzájemné interdependence světové ekonomiky, má za následek zostření intenzity a síly s jakou jednotlivé podniky, země a regiony soutěží v získávání, udržování a využívání všech druhů výrobních faktorů. Odstranění obchodních a dalších bariér rozvoje podnikatelských aktivit dále podporuje tzv. dekoncentraci, tj. mobilitu investic a kapitálu, které se mohou volně a poměrně rychle přesunovat z jedné země do jiné. Ve výše uvedených souvislostech tak má pochopitelně svůj význam právě správné vymezení pojmu konkurenceschopnost. V tomto směru je však nezbytné znovu zdůraznit, jak již bylo dříve uvedeno, tak jak dále např. vhodně upozorňuje Cellini a Soci (2002), že už samotný sémantický výklad slova konkurenceschopnost je komplikovanou záležitostí. Zpravidla totiž neexistuje respektovaný lingvistický výklad podstatného jména konkurenceschopnost, a to ani v nejznámějších slovnících angličtiny, kde je jsou definovány pouze adjektivum tj. „*competitive*“, sloveso „*to compete*“ a substantivum „*competition*“. Naopak substantivum „*competitiveness*“ je chápáno jako slovo odvozené.

Základní definici konkurenceschopnosti mohou přinést např. encyklopedické slovníky, které vymezují termín konkurenceschopnost jako schopnost zdolat nebo odolávat konkurenci, tj. schopnost soutěžit, resp. schopnost obstát v soutěži. Slovníky cizích slov pak vymezují konkurenceschopnost jako schopnost prosadit se v určitém oboru v porovnání s ostatními. Centrum ekonomických studií pojímá konkurenceschopnost jako schopnost dosáhnout lepších výsledků ve srovnání s ostatními (Steinmetzová, 2008).

Tyto výše uvedené definice však představují pouze obecné vymezení konkurenceschopnosti. Podrobnější vymezení konkurenceschopnosti je možné získat, až při detailnějším vztažení konkurenceschopnosti na určitou úroveň. V tomto směru je možné rozlišit:

1. **Národní konkurenceschopnost**, tj. konkurenceschopnost národů a států,
2. **Regionální konkurenceschopnost**, tj. konkurenceschopnost regionů, měst, obcí apod.,
3. **Konkurenceschopnost firem.**

2.2.1 Národní konkurenceschopnost

Na národní konkurenceschopnost neboli tzv. **makroekonomickou konkurenceschopnost** je možné pohlížet dvěma způsoby. První přístup vymezuje národní konkurenceschopnost z tzv. politického pohledu. V tomto směru se k nejznámější definici národní konkurenceschopnosti řadí vymezení ve Zprávě prezidentské komise o konkurenceschopnosti v průmyslu v rámci Spojených států amerických, kde se uvádí, že konkurenceschopností je rozuměn stupeň, kdy za podmínek volného obchodu může země produkovat zboží a služby, které jsou schopny obstát na mezinárodním trhu při současném udržení a zvyšování reálného příjmu a životní úrovně svých občanů (Committee on Finance, 1985). Dalším příkladem definování konkurenceschopnosti zemí z politického úhlu pohledu, je Fagerbergovo vymezení konkurenceschopnosti jako schopnosti země realizovat centrálně stanovené ekonomické cíle, zejména růst příjmů a zaměstnanosti, aniž by se daná země dostala do problémů v oblasti ekonomické rovnováhy či v oblasti rovnováhy platební bilance (Fagerberg, 2004).

Druhým přístupem k vymezení národní konkurenceschopnosti, je vymezení z ekonomického úhlu pohledu. V tomto směru např. americký Institut pro strategii a konkurenceschopnost vymezuje národní konkurenceschopnost jako schopnost země produkovat zboží a služby, zajistit stabilní politické a právní instituce a zabezpečit stabilní a zdravé mikroekonomické podnikatelské prostředí, ve kterém si firmy navzájem konkurují (ISC, 2014).

Jiné ekonomické pojetí konkurenceschopnosti např. pohled Světového ekonomického fóra (WEF) vychází z komplexního pojetí konkurenceschopnosti jako soustavy institucí, politik a faktorů, které určují úroveň produktivity země. Úroveň produktivity naopak určuje stupeň prosperity dané ekonomiky stejně jako úroveň návratnosti investic v ekonomice vyjádřenou pomocí dynamiky růstu. Koncept

konkurenceschopnosti tak zahrnuje statistickou a dynamickou složku. Index konkurenceschopnosti národní ekonomiky je rozdělen do tří nosných pilířů podle typu ukazatele, resp. typu růstové fáze. V tomto směru je tak možné rozlišit tři růstové fáze, a to (WEF, 2014):

- fáze tažená výrobními faktory,
- fáze založená na efektivnosti,
- fáze založená na inovacích.

2.2.2 Regionální konkurenceschopnost

Regionální konkurenceschopnost představuje výsledek koncentrovaného úsilí o co nejproduktivnější využívání vnitřních zdrojů ekonomického rozvoje v interakci s využíváním vnějších zdrojů, resp. rozvojových příležitostí založených na efektivní kombinaci produktivního, lidského, sociálně-institucionálního, kulturního, infrastrukturního a znalostně-kreativního kapitálu (Víturka a kol., 2010). Woukoun (2012) uvádí, že na rozdíl od vymezení národní konkurenceschopnosti nebo konkurenceschopnosti firem, je pojem regionální konkurenceschopnost vymezen do současnosti stále neuspokojivě, neboť regionální konkurenceschopnost bývá pojímána jako:

- agregovaná podniková konkurenceschopnost,
- odvozená makroekonomická konkurenceschopnost.

O prvním přístupu, tj. že regionální konkurenceschopnost je agregovanou podnikovou konkurenceschopností, pojednává např. Tvrdoň (2004), který uvádí, že v regionech existují firmy, které trvale a ziskově produkují statky, jež splňují požadavky otevřeného trhu z hlediska ceny, kvality apod. Druhý přístup, tj. že regionální konkurenceschopnost je odvozená od makroekonomické, tedy národní konkurenceschopnosti vychází z toho, že některé zákony, které platí v mezinárodním obchodu, by měly platit také na úrovni regionální. Na tomto místě je však nezbytné podotknout, že v praxi pravidla mezinárodního obchodu na nižší úrovni, než na národní nefungují, neboť na rozdíl od úrovně země, kde v rámci mezinárodního obchodu mohou vznikat kurzové rozdíly

a změny poměrů cen a mezd, na regionální úrovni tyto prvky většinou neexistují, viz Barnes et al. (2001).

Vzhledem k tomu, že druhý přístup nepřináší významnější implikace pro objasnění termínu regionální konkurenceschopnosti, přiklání se většina autorů věnujících se ve svých pracích regionální konkurenceschopnosti, viz Wokoun (2012), Tvrdoň (2004), Skokan (2004), k tomu, že regionální konkurenceschopnost je spíše agregovanou konkurenceschopností firem. K tomuto pojetí se přiklání také Evropská komise, která vymezuje regionální konkurenceschopnost jako schopnost produkovat zboží a služby, které obstojí na mezinárodních trzích a zároveň zabezpečí vysokou a udržitelnou úroveň příjmů (CIC, 2014). Obecněji řečeno, jedná se o schopnost **regionů** vystavených vnější konkurenci dosahovat poměrně vysokých příjmů a vysoké úrovně zaměstnanosti. Z toho tedy plyne, že region, který chce být konkurenceschopný, musí zabezpečit pracovní příležitosti v přiměřeném množství a kvalitě.

2.2.3 Konkurenceschopnost firem a konkurenční výhoda

Konkurenceschopnost firem neboli mikroekonomickou konkurenceschopnost je možné vymezit jako jistou schopnost úspěšně soutěžit na trzích. Cellini, Soci (2002) dále uvádí, že firma je konkurenceschopná, pokud dokáže obsluhovat trh. Pokud nikoliv, musí odejít z trhu. Naproti tomu takto uvedená definice, významně zjednodušuje celý rozsah toho, co je konkurenceschopný podnik, nebo jak velká či malá musí být schopnost firmy obsluhovat daný trh. V tomto směru např. Beneš (2006) uvádí, že pro správné vymezení konkurenceschopnosti na úrovni firem, je tak nezbytné brát v potaz celou škálu různých ukazatelů a proměnných, které by měly být brány v úvahu při definování mikroekonomické konkurenceschopnosti. Beneš (2006) dále doplňuje, že pokud by byla konkurenceschopnost firem posuzována pouze podle úrovně tržeb, tržního podílu na trhu, zisku na jednotku nebo pomocí nákladových či technologických faktorů, pak by výsledkem takového přístupu bylo, že konkurenceschopnost firem by byla vymezena pouze podle strany nabídky, zatímco strana poptávky by nebyly brána vůbec v potaz. Z toho důvodu při snahám určit konkurenceschopnost firem je nutné počítat také s poptávkou stranou, především pak s velikostí trhu (Dedouchová, 2001).

Další pohledy na konkurenceschopnost firem přináší Viturka a kol. (2010), který ji chápe jako schopnost firem dlouhodobě se přizpůsobovat měnícím se podmínkám tržního prostředí. V tomto směru dále uvádí, že firmy, které jsou vystaveny silné konkurenci, se stávají zároveň velmi inovativními, což má především pro národní ekonomiku a spotřebitele pozitivní implikace. Mikoláš (2005) přistupuje k definování konkurenceschopnosti firmy prostřednictvím podnikatelského potenciálu, neboť stanovuje, že právě konkurenceschopnost je jednou z podob podnikatelského potenciálu, která se v praxi vyznačuje dvěma základními charakteristikami, a to:

- **všeobecnými (základními) charakteristikami**, které spočívají především v tom, že existuje potenciál mezi tím, co firma vlastní, produkuje, nabízí svým zákazníkům a mezi tím, co by firma mohla dále vlastnit, produkovat, nabízet apod. Tato mezera mezi skutečností a tím, čím by firma mohla být, představuje mocný zdroj k vzniku nového potenciálu.
- **Speciální charakteristiky**, které spočívají v tom, že existuje tzv. vnější potenciál, který nabízí další možnost rozvoje stávajícího potenciálu firmy, např. na trhu existuje neuspokojená poptávka nebo dochází k zvyšování poptávky současného odběratele apod.

Jinou definici přináší Hučka a kol. (2011), který definuje konkurenceschopnost firem jako schopnost alespoň se udržet, popřípadě zvyšovat svůj podíl na trhu. Hučka a kol. (2011) dále rozlišuje tzv. **vnitřní konkurenceschopnosti firem a vnější konkurenceschopnost firem**, viz Cihelková a kol. (2008). Vnitřní konkurenceschopnost chápe jako schopnost firmy udržet se na domácím (národním, tuzemském) trhu, ve vztahu k zahraničním trhům pak hovoří o vnější konkurenceschopnosti. Hučka a kol. (2011) dále doplňuje, že s konkurenceschopností firem bezesporu souvisí **cena**, za jakou je producent schopen nabídnout své produkty na trhu. Z toho důvodu doporučuje brát při vymezení mikroekonomické konkurenceschopnosti v potaz pouze takové faktory, které ovlivňují cenu, která je souhrnem nákladů a zisku podniku. V tomto směru je však nezbytné zdůraznit, že pokud je vzata v potaz pouze cena při vymezení konkurenceschopnosti firem, pak takováto firma musí být **konkurenceschopná pouze cenou**, naproti tomu současná praxe ukazuje, že tomu tak zcela není, tj. že některé firmy jsou konkurenceschopné díky

své nabízené kvalitě, sofistikovanosti produkovaných výrobků, úrovni použitých technologií při výrobě apod.

Pitra (2001) definuje konkurenceschopnost firem jako vlastnost, která podnikatelskému subjektu dovoluje uspět s jinými podnikatelskými subjekty. Mikoláš (2005) chápe konkurenceschopnost firem jako schopnost využít podnikatelský potenciál. Z výše uvedeného tak vyplývá, že při posuzování konkurenceschopnosti firem je nutné brát v úvahu **konkurenční výhodu**, neboť právě konkurenceschopnost firem je odvozená od konkurenční výhody, kterou firmy získaly svým způsobem produkce a působením na trzích ve srovnání se svými soupeři na trhu (Pavelková a kol., 2009). Porter (1993) v tomto směru uvádí, že v praxi existují dvě základní formy konkurenční výhody, a to:

- nízké náklady,
- diferenciaci.

Výše uvedené dva druhy konkurenčních výhod jsou zároveň jádrem tzv. generické strategie, kterou rozpracoval Michael E. Porter, viz Porter (1993). Základem pojetí generických strategií je myšlenka, že konkurenční výhoda je jádrem každé strategie, a že dosažení konkurenční výhody, vyžaduje, aby firma provedla výběr. Pokud má totiž firma dosáhnout konkurenční výhody, musí se rozhodnout pro takovou konkurenční výhodu, o kterou bude usilovat a dále si musí stanovit rozsah, v němž ji chce získat. Základní matice konkurenční výhody, demonstruje obr. 2.2.

		KONKURENČNÍ VÝHODA	
		Nižší náklady	Diferenciace
KONKURENČNÍ ROZSAH	Široký cíl	1. Vůdčí postavení v nízkých nákladech	2. Diferenciace
	Úzký cíl	3A. Soustředění pozornosti na nízké náklady	3B. Soustředění pozornosti na diferenciaci

Obr. 2.2: Konkurenční výhoda

Zdroj: Charvát (2006, s. 69)

Obr. 2.2 ukazuje, že širokým cílem matice konkurenčních výhod je dosažení, buď vůdčího postavení v nízkých nákladech, v tomto případě bude firma konkurovat svou cenou. V tomto směru např. Charvát (2006) doporučuje věnovat významnou pozornost úrovni a výši spotřeby energií, materiálů použitých ve výrobě, přijímat účinná opatření, která umožní snížit zmetkovost výroby, zefektivnit řízení zásob, nahrazovat starší a stará technologická zařízení novými energeticky úspornými zařízeními apod.

V druhém případě je konkurenční výhoda dána diferenciací, tj. schopností se odlišovat, a tato schopnost je dána rozsahem inovací, sofistikovaností výroby, účinnosti technologií, kvalifikovaností vedoucích pracovníků apod., tj. firma konkuruje odlišností svých výrobků, která je dána např. vyšší kvalitou, vyšší délkou životnosti apod.

V případě, že se firma rozhodne stavět svou konkurenční výhodu na diferenciaci, tj. na odlišení se, musí firma v tomto směru definovat strategii, která by ji umožnila právě se odlišit od své konkurence. Kotler, Keller (2013) navrhuje např. tyto faktory, které by ve svém konečném důsledku mohly přispět k odlišení se firmy od své konkurence, viz tab. 2.1.

Tab. 2.1: Faktory odlišení

Produkt	Služby	Personál	Image firmy	Vnímání okolím
Forma	Dostupnost	Kompetentnost	Pokrytí	Symboly
Výkonnost	Dodávky	Důvěryhodnost	Odbornost	Média
Trvanlivost	Instalace	Spolehlivost	Účinnost	Atmosféra
Konzistence	Školení zákazníků	Zodpovědnost		Události
Spolehlivost	Poradenství			
Opravitelnost	Údržba			
Styl	Rozmanitost			
Design				

Zdroj: Kotler, Keller (2013), vlastní úprava

Kotler, Keller (2013) stanovují, že výše uvedený výčet, viz tab. 2.1, může umožnit firmám nalézt svou konkurenční výhodu a přispět tak k zvýšení prosperity firmy. Pokud však firma chce získat svou konkurenční výhodu trvale, pak by dle Kotlera a Kellera (2013) měla respektovat tři zásady, a to:

- není možné trvale účtovat nejnižší ceny, neboť současná globalizace světové ekonomiky neumožňuje firmám mít dlouhodobý přehled o tom, zda je na trhu

nejlevnější. Sledování této strategie se tak v dlouhodobém horizontu jeví jako nákladnější volba, než sledování konkurenční výhody založené na diferenciaci.

- Pomáhat zákazníkovi při snižování jeho dalších nákladů, v tomto směru se jedná např. o snižování délky dodávky zboží, snižování administrativní náročnosti objednávek od zákazníka apod.,
- zvyšovat individuální hodnotu pro zákazníka, tj. orientovat se na specifická přání zákazníka (výrobky na míru), poskytovat služby rychleji a kvalitněji apod.

Kotler (1998) již v kontextu své doby dále stanovil směry, kterými se budoucí konkurenceschopnost firem bude ubírat a z čeho budou v budoucnosti vznikat nové konkurenční výhody pro firmy. V tomto směru uvedl tyto směry:

- stárnutí populace,
- zvětšování rozdílů mezi obyvatelstvem,
- spotřebitelé jako zákazníci začnou vytvářet větší tlak na kvalitu a sofistikovanost výrobků za co nejnižší ceny,
- zrychlí se výrobní proces, a to jak na straně výroby a distribuce, tak také na straně prodeje s doprovodného servisu,
- větší důraz bude kladen na outsourcing, tj. na vyšší využívání služeb vnějších dodavatelů,
- firmy budou nuceny k vyšší společenské zodpovědnosti, tj. budou muset přizpůsobit své výrobní procesy tak, aby byly šetrnější k životnímu prostředí, k sociálním potřebám apod.

Na základě zkoumání významu termínu konkurenceschopnost z různých hledisek a přístupů, je možné tento pojem chápat jako schopnost využít podnikatelský potenciál či schopnost firem dlouhodobě se přizpůsobovat měnícím se podmínkám tržního prostředí, ve kterém se firmy, které jsou vystaveny silné konkurenci, stávají zároveň velmi inovativními. Při snahách určit konkurenceschopnost firem je nutné počítat s tím, že musí být vymezena jak stranou nabídky (posouzení podle úrovně tržeb, tržního podílu na trhu), tak i stranou poptávky (velikostí trhu).

Významnými aspekty ve vztahu ke konkurenceschopnosti jsou cena a kvalita - faktor ceny, za jakou je producent schopen nabídnout své produkty na trhu, a faktor kvality, zejména sofistikovanost produkovaných výrobků, úroveň použitých technologií při výrobě apod.

Při posuzování konkurenceschopnosti firem je nutné brát v úvahu konkurenční výhodu, v praxi existují dvě základní formy konkurenční výhody. První formou je dosažení vůdčího postavení v nízkých nákladech, v tomto případě bude firma konkurovat svou cenou. V druhém případě je konkurenční výhoda dána diferenciací, tj. schopností se odlišovat, a tato schopnost je dána rozsahem inovací, sofistikovaností výroby, účinností technologií, kvalifikovaností vedoucích pracovníků apod., tj. firma konkuruje odlišností svých výrobků, která je dána např. vyšší kvalitou, vyšší délkou životnosti, kvality svých výrobků, mírou jejich propracovanosti, technologické náročnosti apod.

Kotler (1993) uvádí, jakým směrem se v budoucnosti spotřebitelé jako zákazníci začnou chovat, budou vytvářet větší tlak na kvalitu a sofistikovanost výrobků za co nejnižší ceny. Přínosem pro diplomovou práci je sledování cenové a zároveň i necenové, kvalitativní konkurenceschopnosti.

2.3 Hodnocení a měření konkurenceschopnosti firem

Pravidelným stanovováním různých způsobů a možností jak hodnotit měřit konkurenceschopnost firem se pravidelně zabývají nejen vlády daných zemí, ale také různé mezinárodní organizace a v konečném důsledku také samotné firmy. V současné literatuře je možné nalézt několik přístupů jak hodnotit a měřit konkurenceschopnost, k těmž stěžejním se řadí např. hodnocení podle toho, zda firma sleduje tzv. **cenovou nebo necenovou konkurenceschopnost**.

Cenová konkurenceschopnost znamená, že firma konkuruje svým soupeřům prostřednictvím cen, tj. orientuje se na minimalizaci a snižování svých nákladů, na nízkou cenu výrobků apod. Necenová konkurenceschopnost pak znamená, že firma na daném trhu soutěží prostřednictvím kvality svých výrobků, mírou jejich propracovanosti, technologické náročnosti apod. Kislingerová a kol. (2008) označuje necenovou konkurenceschopnost za tzv. kvalitativní konkurenceschopnost, což představuje kombinaci znalostní revoluce a globalizace, které přináší příležitosti pro

podporu ekonomického a sociálního rozvoje a současně rizika zaostávání při nedostatku schopností přizpůsobit se. Vedle nárůstu intenzity konkurence se mění i její charakter. Výrobní náklady nediferencovaných výrobků jsou razantně stlačovány, zdrojem dodatečné přidané hodnoty proto mohou být pouze různé formy produktové diferenciacie, jako jsou inovační designy, účinné marketingové postupy, efektivní distribuce, renomované značky apod. Níže jsou uvedeny různé druhy přístupů k hodnocení a měření konkurenceschopnosti. U každého uvedeného přístupu je dále uvedena vhodnost daného přístupu při hodnocení konkurenceschopnosti firem, které jsou konkurenceschopné cenou, a které kvalitou.

První přístup vychází z hodnocení, které pravidelně provádí OECD, a které se mimo jiné zaměřuje i na hodnocení konkurenceschopnosti firem, které v rámci daného národního hospodářství participují. OECD konkurenceschopnosti firem **podíl na trhu, tj. tržní podíl**, kterého daná firma dosahuje v rámci teritoria, na kterém primárně participuje. Podle tohoto přístupu tak není stěžejním kritériem pro měření konkurenceschopnosti firem prosperita či produktivita, ale právě tržní podíl. K základním technikám jak měřit tržní podíl se přitom řadí podíl obrátu firmy na celkovém tržním podílu. Naproti tomu je nutné poznamenat, že v mnoha zemích nevyjímaje se České republiky je úroveň tržního podílu neboli úroveň tržní síly soutěžitele na trhu, klíčovým indikátorem pro sledování toho, zda nedochází v daném hospodářství k narušování hospodářské soutěže, tj. zda soutěžitel nenarušuje konkurenční prostředí trhu, a zda nedochází k záměrnému ovlivňování cenové politiky a množství produkce. Z toho důvodu sledování tržního podílu jako schopnosti firmy konkurovat se nejeví jako příliš vhodné měřítko. Jediným podstatným aspektem, který hovoří ve prospěch využití způsobu měření konkurenceschopnosti podle tržního podílu, je, že tento přístup je možné aplikovat jak na měření konkurenceschopnosti firem, které se orientují na cenu, tak také u firem, které se orientují na kvalitu.

Jiný přístup k hodnocení konkurenceschopnosti přináší Světové ekonomické fórum, které se v menším měřítku zabývá také hodnocením konkurenceschopnosti firem. Světové ekonomické fórum měří konkurenceschopnost pomocí **produktivity**, tj. pomocí schopnosti firem využít lidské, kapitálové a přírodní zdroje. Produktivitu je tak možné následně měřit jako hodnotu zboží a služeb vyprodukovaných na jednotku práce a kapitálu. Kislíngrová a kol. (2008) uvádí, že tento způsob je vhodný pro měření

cenové i necenové konkurenceschopnosti firem a v praxi se jedná o základní faktor, který umožňuje určit, jako efektivně jsou výrobní faktory firmou využívány. Pavelková a kol. (2009) dále uvádí, že v posledních dvou dekadách se prokázalo, že konkurenceschopnost je do významné míry odvozená právě z produktivity. Tuto skutečnost uvádí také Porter, Schwab (2008), který stanovuje, že produktivita ve svém konečném důsledku závisí na mikroekonomických schopnostech ekonomiky, které jsou odvozeny z vyspělosti podnikání domácích i zahraničních firem, z kvality národního podnikatelského prostředí a z externalit vznikajících z přítomnosti dalších firem a z přítomnosti příbuzných a podporujících odvětví. Mikroekonomické základy produktivity podle Portera, Schwaba (2008) spočívají ve třech vzájemně provázaných oblastech, a to:

- v sofistikovanosti a schopnostech s jakými domácí firmy i zahraniční společnosti soutěží,
- v kvalitě mikroekonomického podnikatelského prostředí, ve kterém firmy operují,
- v úrovni rozvoje ekonomiky, tj. v úrovni vyspělosti legislativních předpisů a v úrovni stanovených podmínek pro podnikání, což má významný vliv na prostředí, ve kterém firmy působí.

Produktivita firem je tak významně závislá jednak na úrovni provozní efektivnosti firem, na schopnosti vytvářet jasné strategie, určit svou konkurenční výhodu, tak také na kvalitě makroekonomického prostředí zemí, ve kterých firmy soutěží.

Další přístup k hodnocení konkurenceschopnosti firem rozvíjený, např. Kimem, Arnoldem (1996), Carpinettim et al. (2002) či Lagacem, Bourgaultem (2003) uvádí, že objektivně je možné hodnotit konkurenceschopnost firem prostřednictvím **úrovně a rozvoje konkurenčních výhod**. Tato metoda je tak aplikovatelná na měření konkurenceschopnosti firem, které se orientuje na dosahování vysoké úrovně cenové konkurenceschopnosti, tak i pro firmy, které konkurují necenovými faktory konkurenceschopnosti.

Za mnohem vhodnější přístup se jeví přístup rozvíjený Buckleyem et al. (1988), který se zároveň do současnosti řadí k nejužšímu přístupu k hodnocení a tedy i měření konkurenceschopnosti podniků. Buckley et al. (1988) navrhl, že objektivním

kritériem pro měření konkurenceschopnosti se jeví měření **výkonu dané firmy**, tj. měření výstupu dané firmy, což může v praxi být např. provozní výsledek hospodaření, výsledek hospodaření za účetní období, zisk před úroky a daněmi, tržby, obrat apod. (Marinič, 2008). K hodnocení konkurenceschopnosti firmy pomocí úrovně dosaženého výstupu se přiklání také ekonomie, která v rámci teorie firmy stanovuje, že hlavním cílem firmy je dosažení zisku, pokud tedy firma je schopna dosahovat zisku, pak je schopna také na daném trhu přežít. Jinými slovy, pokud je firma zisková, je také konkurenceschopná. Také Mikoláš a kol. (2011) stanovuje, že měření výkonnosti podniku je schopné zachytit faktory, které jsou ve své podstatě projevem rozvoje konkurenceschopnosti a zároveň jsou akcelerátory výkonnosti podniku. Soudobé teorie podnikového řízení a strategického managementu dále studii Buckley et al. (1988) rozpracovali o další alternativní možnosti, jak hodnotit a také měřit konkurenceschopnost firem. V praxi se jedná o uplatňování tzv. poměrových finančních ukazatelů, které umožňují lépe vystihnout trendy, kterými podnik prochází. Poměrové ukazatele se v praxi používají např. k provádění analýz apod. V praxi je dále možné rozlišovat různé skupiny poměrových ukazatelů, k těm nejzákladnějším si přitom řadí:

- ukazatele struktury majetku a kapitálu,
- ukazatele tvorby výsledku hospodaření,
- ukazatele na bázi peněžních toků.

Přičemž pro hodnocení a měření konkurenceschopnosti podniku mají zásadní význam **ukazatele tvorby výsledky hospodaření**, neboť tyto ukazatele se používají k analyzování struktury nákladů a výnosů a strukturou hospodaření firmy podle oblasti, ve který byl tento výsledek generován. K stěžejním se přitom řadí ukazatele rentability, které jsou měřítkem schopnosti podniku vytvářet nové zdroje, dosahovat zisku použitím investovaného kapitálu apod. V tomto směru je možné rozlišit např. rentabilitu vlastního kapitálu, rentabilitu tržeb, které tvoří provozní výsledek hospodaření, dále rentabilitu nákladů apod. (Růčková, 2008). Výhodu volby měření konkurenceschopnosti podle výstupu (výkonu) firmy nebo pomocí poměrových ukazatelů je, že je možné sledovat cenovou i necenovou konkurenceschopnost firmy.

S hodnocením konkurenceschopnosti podle výstupu firmy souvisí také tzv. **metoda Balanced Scorecard**, která vznikla přibližně v 90. letech minulého století pod

vedením Davida Nortona jako jednatele Nolan Norton Institutu, který se zabývá výzkumem důležitosti měření výkonů v podnicích. Balanced Scorecard představuje strategický systém řízení organizace, který rozpracovává a převádí poslání a vize podniku do specifických cílů, do uceleného a srozumitelného souboru měřítek a ukazatelů finanční a nefinanční výkonnosti, které následně poskytují rámec pro posuzování úspěšnosti strategie a systému řízení. Metoda Balanced Scorecard je charakterizována tím, že se skládá ze čtyř rozdílných dimenzí, a to z dimenzí finance, zákazníci, procesy a inovace. Tyto prvky jsou také podle Kaplna, Nortona (2001) chápány jako základní prvky konkurenceschopnosti podniku. Následující obr. 2.3 dokumentuje členění perspektiv v měření výkonnosti podniku podle Balanced Scorecard.

Obr. 2.3: Členění perspektiv v měření výkonnosti podniku podle Balanced Scorecard

Zdroj: Kaplan, Norton (2001), vlastní úprava

Pokud jde o samotnou podstatu Balanced Scorecard ve vztahu k hodnocení a měření konkurenceschopnosti podniku, pak je vhodné poznamenat, že Balanced Scorecard představuje jakousi vyváženou tabuli ukazatelů, které směřují k uvedení toho, zda je podnik konkurenceschopný, pokud jde o (Kaplan, Norton, 2001):

- **finanční perspektivu**, tj. dosahování zisku,
- **zákaznickou perspektivu**, tj. kladné hodnocení spotřebiteli a opakovanost nákupu,
- **procesní perspektivu**, tj. nastavené procesy firmy jsou efektivní a přinášejí zlepšení uvnitř firmy,

- **perspektivu potenciálů**, tj. existují další úrovně, kam se firma může posunovat.

Přístup vycházející z principu Balanced Scorecard je v praxi vhodnější využívat pro hodnocení a měření konkurenceschopnosti firem, které svou konkurenceschopnost staví na kvalitě.

Další možností jak hodnotit a měřit konkurenceschopnost firem představuje **benchmarking**, který se řadí mezi nástroje na posuzování konkurenceschopnosti podniku. Toto slovo je odvozeno od slova „benchmark“, který představuje jakýsi ukazatel výkonnosti, kterým se chce firma inspirovat. Samotný pojem benchmarking je v literatuře často používaný a vzhledem k tomu, že se nejedná o normovanou metodu, existuje mnoho jeho definicí. Jako příklad je možné uvést definici ze Slovníku controllingu, a to že benchmarking je analytický a plánovací nástroj pro porovnávání podniku s nejlepším konkurentem v odvětví (Nenadál a kol., 2011).

Bylo vysvětleno několik přístupů jak hodnotit a měřit konkurenceschopnost firem, významné jsou směry, podle kterých se zároveň sleduje cenová a necenová (kvalitativní) konkurenceschopnost.

Přístup, který je využitý v této diplomové práci je i v literatuře popsán jako jeden z nejvhodnějších a nejuznávanějších a to zejména z toho důvodu, že je možné sledovat cenovou i necenovou konkurenceschopnost firmy. Jedná se o hodnocení a měření konkurenceschopnosti podle výstupu (výkonu) firmy, který je objektivním kritériem a v praxi to může znamenat např. úroveň dosahované produkce, přidané hodnoty, tržeb, zisku, obrátu, apod. Hlavním cílem firmy je dosažení zisku, pokud tedy firma je schopna dosahovat zisku, pak je schopna také na daném trhu přežít. Jinými slovy, pokud je firma zisková, je také konkurenceschopná.

2.4 Faktory konkurenceschopnosti firem

Jak tedy vyplývá z předchozích podkapitol, konkurenceschopnost byla a je klíčovým pojmem ve všech ekonomikách, a to jak v kontextu minulosti, tak i současnosti a není sporu o tom, že toto své poměrně výsadní postavení udrží i v budoucnosti. Principálně se jedná především o využití takových dovedností, které podniku umožní vytvářet

kvalitativně minimálně srovnatelnou nebo lepší produkci, která svými dalšími vlastnostmi nebude zásadním způsobem odlišná nebo bude dokonce převyšovat produkci ostatních účastníků trhu za ceny, které budou buď nižší, či srovnatelné oproti konkurenci, v dalším případě budou pouze o tolik vyšší, že tento rozdíl bude bohatě vyvážen také vyšší užitnou hodnotou produktu.

Pokud jde faktory konkurenceschopnosti firem, je nejprve v tomto ohledu vymezit faktory konkurenceschopnosti samotného trhu, neboť ty zásadně ovlivňují následnou úroveň konkurenceschopnosti firem. Podle Hučky a kol. (2011) se tak k hlavním faktorům konkurenceschopnosti na samotném trhu řadí:

- užitné vlastnosti, tj. kvalita výrobků, jeho funkčnost ve srovnání s obdobnými výrobky, popř. region původu a či značka,
- cena,
- kvality dodávky, tj. marketing, záruky, servisní podmínky, flexibilita dodávky apod.

Tyto faktory tedy ovlivňují úspěšnost jednotlivého produktu v souboji o přízeň zákazníků s dalšími produkty obdobného typu, které jsou shodné nebo mají schopnost substituovat zmíněný produkt. Ve všech těchto případech jde o vlastnosti, které se přímo pojí k soutěžícímu produktu.

Celkově je možné faktory ovlivňující konkurenceschopnost firem dělit faktory vnitřní a faktory vnější. Vnitřní faktory vycházejí především z vnitřního prostředí firem a k stěžejním vnitřním faktorům se řadí (AID, 2000):

- znalosti a schopnosti manažerů a podnikatelů. V tomto směru se jedná především o znalosti vedení a řízení podniku, znalostí z oblastí marketingu, propagace a reklamy, znalosti o technologiích, o řízení a motivování lidí apod.
- schopnost manažerů a podnikatelů plánovat a správně investovat,
- schopnost provádět a realizovat vlastní výzkum a vývoj.

Výše uvedené vnitřní faktory ovlivňující konkurenceschopnost podniku se zároveň řadí k faktorům, které jsou ovlivnitelné a tudíž i existuje možnost jich měnit. Druhým typem faktorů jsou faktory vnější neboli externí faktory, které v praxi není možné většinou

měnit. Hučka a kol. (2011) uvádí, že se jedná faktory konkurenční schopnosti, které vytvářejí určité celkové prostředí v zemi, ve kterém dané firmy soutěží.

Sedláčková, Buchta (2006) uvádí, že k hlavním vnějším faktorům konkurenceschopnosti podniků se řadí **politické a legislativní faktory**, které spočívají např. v stabilitě zahraniční a národní politické situace apod. Tyto faktory mají velký vliv na rozhodování podniků, ve kterém teritoriu budou působit, např. významná politická omezení spočívající ve vysokých daních, velkém množství regulačních a administrativních omezení, špatná dostupnost úvěrů atd. se výrazně dotýkají každého podniku a ovlivňují tak i jeho konkurenceschopnost. Na tomto místě je nutné podotknout, že daňová a finanční legislativa nejvýrazněji ovlivňuje právě cenovou konkurenceschopnost firem.

Dalším významným vnějším faktorem konkurenceschopnosti jsou **ceny vstupů**, neboť ceny vstupů zásadním způsobem ovlivňují konečnou cenu produkováných výrobků a služeb. Hučka a kol. (2011) v tomto směru stanovuje, že nejvýznamněji ovlivňuje konkurenceschopnost cena práce a cena kapitálu. V případě, že v dané zemi existují nízké náklady na práci, vzniká podnikům, které v tomto prostředí operují konkurenční výhoda. Cenou kapitálu se má pak na mysli ceny technologií a ceny energií. Čím nižší jsou ceny energií, tj. elektřiny, plynu, pohonných hmot apod., tím větší vzniká konkurenční výhoda pro firmy. Agentura pro mezinárodní rozvoj dále stanovuje, že vedle ceny vstupů sehrává svou roli také **kvalita vstupů**. V tomto směru např. Hučka a kol. (2011) stanovuje, že se jedná o kvalitu infrastruktury, úroveň vzdělanosti pracovní síly, blízkost kvalitní vědecké a technické základny apod. S kvalitou vstupů dále souvisí dostupnost a úroveň rozvoje technologií a know-how, což je dáno především mírou technologického rozvoje země. Na tomto místě je vhodné poznamenat, že čím je daná země více technologicky rozvinutá, tím také technologie budou v této zemi levnější a naopak. S kvalitou vstupů souvisí i pojem znalostní ekonomika, tj. konkurenceschopnost firmy vycházející z rozvoje znalostně založené konkurenceschopnosti, která se vytváří kombinací inovační výkonnosti firmy a kvality lidských zdrojů. Nutnou podmínkou je také dosažení dostatečné kvality infrastruktury v oblasti informačních a komunikačních technologií a kvality správy a podnikového prostředí. Tyto prvky tak jednoznačně ukazují na to, že rozvoj kvalitativní

konkurenceschopnosti firem je bezprostředně ovlivňován kvalitou ekonomického prostředí v dané zemi (Kislingerová a kol., 2008).

Dalším vnějším faktorem, který má vliv na konkurenceschopnost podniků je **dostupnost obnovitelných a neobnovitelných přírodních zdrojů**. Z obnovitelných zdrojů mají svůj význam především lesy, vodstvo, půda a klima. Z neobnovitelných zdrojů má pak svůj význam především dostupnost fosilních paliv, tj. ropy, zemního plynu, uhlí atd. Dostupnost těchto zdrojů totiž ve svém konečném důsledku determinuje cenu těchto zdrojů.

Další vnější faktory uvádí Kislingerová a kol. (2008), která stanovuje, že konkurenceschopnost firem je dále ovlivněna **mírou otevřenosti země** v rámci mezinárodních vztahů, tj. čím více je daná země otevřená, tím se zvyšuje také míra tržní konkurence, příliv obchodních a investičních toků, což následně umožňuje efektivní přejímání technologických znalostí ze zahraničí a jejich přizpůsobování domácích potřebám a požadavkům. S těmito faktory souvisí také efektivní finanční sektor, který je schopen poskytovat na jedné straně poskytovat podnikatelské úvěry směřující k rozvoji firmy s nízkými náklady a na druhé straně umožňuje firmám investovat v rámci finančních a kapitálových trhů. Posledním důležitým faktorem vnější konkurenceschopnosti firem je **vývoj měnového kurzu** a dále vývoj kurzové politiky státu. Vzhledem k tomu, že tématem předkládané diplomové práce je právě problematika vlivu měnového kurzu na konkurenceschopnost firem, je dále této problematice pozornost věnována v následující podkapitole.

Mezi hlavní faktory, které mají význam pro sledování konkurenceschopnosti podniků, se řadí politické a legislativní faktory, které spočívají např. v stabilitě zahraniční a národní politické situace apod. jelikož daňová a finanční legislativa nejvýrazněji ovlivňuje právě cenovou konkurenceschopnost firem.

Významným faktorem konkurenceschopnosti jsou ceny vstupů, neboť ceny vstupů zásadním způsobem ovlivňují konečnou cenu produkovaných výrobků a služeb, nejvýznamněji ovlivňuje konkurenceschopnost cena práce a cena kapitálu. V případě, že v dané zemi existují nízké náklady na práci, vzniká podnikům, které v tomto prostředí operují konkurenční výhoda. Pokud je nižší cena kapitálu tj. ceny energií, zejména elektřiny, plynu, pohonných hmot apod., tím větší vzniká konkurenční výhoda

pro firmy. Vedle ceny vstupů sehrává svou roli také kvalita vstupů, rozvoj kvalitativní konkurenceschopnosti firem je bezprostředně ovlivňován kvalitou ekonomického prostředí v dané zemi.

Dalšími zásadními vlivy na konkurenceschopnost firem jsou míra otevřenosti země v rámci mezinárodních vztahů a zejména vývoj měnového kurzu, jehož problematika je zkoumána v dalších kapitolách této diplomové práce

2.5 Měnový kurz jako jeden z faktorů ovlivňujících konkurenceschopnost firem

Ještě před tím, než bude objasněna problematika vlivu měnového kurzu na konkurenceschopnost firem, je nejprve nezbytné alespoň v základní rovině vymezit měnový kurz a jeho typologie a dále představit základní druhy měnového kurzu. Vložení těchto teoretických východisek měnového kurzu do teoretického rámce práce je stěžejní pro správné pochopení a objasnění této problematiky.

2.5.1 Měnový kurz a jeho typologie

Měnový kurz představuje **numerickou proměnnou**, která vyjadřuje kvantitativní vztah dvou měn, které tvoří měnový pár. Zjednodušeně je pak možné měnový kurz vymezit jako cenu jedné měny vyjádřené v jednotkách měny druhé. Důležitý je však v tomto směru způsob zápisu daných měn neboli tzv. **kotace měnového kurzu**. V praxi je možné rozlišit dva druhy kotace, a to (Kalínská a kol., 2010):

1. **Kotace přímá**, tzn., měnový kurz udává počet jednotek domácí měny, které je nutné vynaložit na získání jedné jednotky měny zahraniční. Takto se vyjadřuje cena jedné jednotky zahraniční měny v měně domácí.
2. **Nepřímá kotace** pak představuje způsob vyjádření počtu jednotek zahraniční měny nutných k získání jedné jednotky měny domácí. Takto se vyjadřuje cena jedné jednotky domácí měny v měně zahraniční.

Kalínská a kol. (2010) v tomto směru doplňuje, že zásadním úhlem pohledu na rozlišení mezi přímou a nepřímou kotací je to, která měna je považována za měnu domácí, např.

zápis 27 Kč/EUR je z pohledu občana ČR považována za kotaci přímou, z pohledu občana ze zahraničí se pak jedná o kotaci nepřímou.

Problematika měnového kurzu by nebyla úplná, bez objasnění toho, jak se měnový kurz utváří. Měnový kurz může být utvářen několika způsoby, přičemž za základní je možné považovat jeho tvorbu **pomocí tržních sil**, tzn. jako interakci nabídky a poptávky. V tomto směru se tak jedná o **tržní měnový kurz**. Při analýze platí základní prvky analýzy poptávky a nabídky, tzn., pokud roste poptávka po eurech, pak roste také jeho cena, tzn., za jedno euro je nutné zaplatit více českých korun, neboť hodnota kurzu CZK/EUR bude nominálně růst (zhodnocovat se) a česká koruna vůči euru bude nominálně klesat (znehodnocovat se) a naopak (Kubišta, 2009).

Dalšími způsoby jak je možné utvářet měnový kurz je **prostřednictvím centrálního stanovení**, tzn., centrální autorita stanoví jeho centrální hodnotu vůči jiným měnám. Posledním způsobem tvorby měnového kurzu je kombinace předchozích dvou způsobů (Kalínská a kol., 2010).

Měnový kurz bývá někdy v užším slova smyslu ztotožňován s pojmem devizový kurz, což znamená, že se jedná o bezhotovostní formu cizí měny, jakou jsou cenné papíry v cizí měně, zůstatky na účtech apod. Naproti tomu někdy bývá měnový kurz pojímán ve svém širším slova smyslu, a to že zahrnuje jak devizový, tak také valutový kurz. Valutový kurz představuje hotovostní formu cizí měny, tzn. v podobě bankovek a mincí, kterou jsou prodávány a nakupovány v rámci měnového trhu nejčastěji prostřednictvím směnáren (Šoba, Sirůček, Ptáček, 2013).

2.5.2 Nominální a reálný měnový kurz

K dalším základním pojmům teorie měnového kurzu se řadí nominální a reálný měnový kurz.

Nominální měnový kurz je možné definovat jako kurz, který je platný k určitému časovému okamžiku a zpravidla vzniká střetem nabídky a poptávky na měnovém trhu. Nominální měnový kurz se v rámci teorie mezinárodní ekonomie označuje pomocí písmena E a odpovídá množství jednotek jedné měny, které je zapotřebí k získání (nabytí) jedné jednotky měny jiné (Soukup, 2012).

Reálný měnový kurz představuje poměr zahraniční a domácí cenové hladiny přepočtený společnou měnou. V jiném slova smyslu je reálný kurz možné definovat jako poměr, v jakém se směňují statky jedné země za statky druhé země. Tento poměr tak udává kupní sílu domácí produkce v relaci k zahraničním statkům. Reálný kurz vypovídá do jisté míry o konkurenceschopnosti země v mezinárodním obchodě (Jurečka a kol., 2010). Způsob jeho výpočtu dokumentuje vzorec (2.1).

$$R = E \times \frac{P^*}{P}, \quad (2.1)$$

kde E představuje nominální měnový kurz, P^* představuje zahraniční cenovou hladinu a P domácí cenovou hladinu.

2.5.3 Efektivní měnové kurzy

Vedle nominálních a reálných měnových kurzů v praxi existují i tzv. **efektivní měnové kurzy**. Efektivní měnový kurz může být nominální nebo reálný a podle výkladu Mezinárodního měnového fondu (MMF) může být počítán více metodami. Nejvíce rozšířenou metodou se vzhledem ke své symetričnosti jeví metoda váženého geometrického průměru nominálních či reálných směnných kurzů se zohledněním váhových podílů celkového exportu a importu zemí, které patří v relaci k dané zemi k nejvýznamnějším obchodním partnerům (ČNB, 2014).

K nejdůležitějším efektivním měnovým kurzům se řadí **reálný efektivní měnový kurz**, který podle Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti se řadí k stěžejním faktorům, které ovlivňují cenovou konkurenceschopnost země a podniků. Reálný efektivní měnový kurz se vypočítá jako nominální měnový kurz, který je deflovan podílem domácí a zahraniční cenové hladiny vyjádřené indexem jednotkových nákladů práce, spotřebitelských cen průmyslových výrobců. Pokles reálného efektivního měnového kurzu implikuje na reálné zhodnocení, tj. na růst cenové konkurenceschopnosti, naopak nárůst reálného efektivního měnového kurzu představuje reálné znehodnocení, tj. pokles cenové konkurenceschopnosti. Mnoho autorů např. Dvořáček, Slunčík (2012) považují reálný efektivní měnový kurz za nejdůležitější faktor, který ovlivňuje konkurenceschopnost jak země, tak i firem.

2.6 Měnový kurz a konkurenceschopnost firem

Neumann a kol. (2010) stanovuje, že měnový kurz představuje jednu z nejdůležitějších cen každé ekonomiky, neboť měnový kurz říká, kolik jednotek domácí měny je nutné vynaložit, aby bylo možné získat jednu jednotku zahraniční měny a naopak. Z toho důvodu je také kurz domácí měny podstatným konkurenčním faktorem a může některé sektory národního hospodářství výrazně zvýhodňovat, jiné odvětví ekonomiky naopak významně svým vývojem poškozovat. Pro lepší představu, ilustruje tab. 1.2 hypotetický příklad změn konkurenceschopnosti hypotetické firmy při změnách nominálního měnového kurzu CZK/EUR.

Tab. 2.2: Hypotetický příklad změn konkurenceschopnosti firmy při změnách nominálního měnového kurzu

Kurz CZK/EUR	Cena v Kč za 1 ks	Cena v eurech za 1 ks
30 CZK/EUR	30	0,03
25 CZK/EUR	25	0,04

Zdroj: vlastní zpracování

Z tab. 2.2 je patrné, že při nominálním měnovém kurzu eura 30 CZK/EUR, bude činit korunová cena hypotetického výrobku za jeden kus 30 Kč a v eurech 0,03. V případě, že koruna vůči euru posílí, tj. zhodnotí se na úroveň 25 CZK/EUR, pak se cena téhož výrobku sníží v korunovém vyjádření z původních 30 Kč na úroveň 25 Kč a cena v eurech se zvýší oproti původní ceně na 0,04 eur. Tento smyšlený příklad tak jednoznačně ukazuje, jak změna nominálního měnového kurzu ovlivňuje cenu zboží a tedy i konkurenceschopnost nabízených výrobků. Jak dále uvádí Hučka a kol. (2011) posilování domácí měny vůči měnám zahraničním, především pak vůči měnám hlavních obchodních partnerů, postihuje exportéry, na něž vytváří značný tlak a nutí je k vyšší produktivitě práce, ke snižování nákladů a k technologickému zdokonalování, neboť jejich konkurenceschopnost klesá.

V tomto směru např. Národní ekonomická rada vlády (NERV) stanovuje, že změny měnového kurzu, nejméně postihují tzv. **cenovou konkurenceschopnost výrobků a služeb**. Přitom dále doporučuje přistupovat k analýze vývoje cenové konkurenceschopnosti domácích producentů vůči ostatním zemím vedle nominálního

měnového kurzu sledovat také reálný efektivní měnový kurz (NERV, 2011). Cenová konkurenceschopnost firem, jak již bylo dříve, uvedeno posuzuje konkurenceschopnost firem prostřednictvím cen a nákladů. Jak dále doplňuje Horáková (2005) pro cenovou konkurenceschopnost je typické tzv. **horizontálně diferencované zboží a služby**, tj. nabídka je diferencována směrem k většímu výběru zboží a služeb nebo nabídkou zboží a služeb s odlišnými vlastnostmi stejné kvalitní úrovně. Kislíngrová a kol. (2008) uvádí, že v současném globalizovaném světě dochází k razantnímu snižování nákladů u nediferencovaných produktů a ke stále většímu využití technologií šetřících zdroje. Z toho důvodu cenovou konkurenceschopnost mají především ty země, které se vyznačují stabilním vývojem měnového kurzu a nízkými jednotkovými pracovními náklady. Naproti tomu NERV (2011) stanovuje, že cenová konkurenceschopnost je dále důležitá především pro malé otevřené ekonomiky s vlastní měnou a volně plovoucím kurzem. Umožňuje domácím firmám rozšiřovat jejich podíl na trhu, zvyšovat atraktivitu země z hlediska umístění výroby a podporuje tak ekonomický růst. Reálný efektivní měnový kurz je tak velmi důležitým ukazatelem konkurenceschopnosti, neboť je schopen vyjádřit dále vývoj jednotkových pracovních nákladů vzhledem k zahraniční s přihlédnutím k vývoji vlastního měnového kurzu.

Celkově je tak možné stanovit, že reálný měnový kurz, především pak reálný efektivní měnový kurz je považován za jeden z klíčových indikátorů vývoje konkurenceschopnosti ekonomiky, resp. podniků a reálné zhodnocení měny je možné chápat jako ztrátu cenové konkurenceschopnosti. Vztah mezi reálným kurzem a konkurenceschopností však není jednostranný. Na jedné straně může reálné zhodnocování znamenat pokles konkurenceschopnosti, v případě kdy se reálný kurz stává **nadhodnoceným** vzhledem k rovnovážnému reálnému kurzu. Na straně druhé ale může reálné zhodnocení naopak odrážet rostoucí konkurenceschopnost vlivem takových faktorů, jako je růst produktivity. Z toho vyplývá, že změny reálného kurzu je nutno studovat z hlediska vývoje fundamentálních determinant, a teprve pak je možné stanovit, zda je reálné zhodnocování příčinou klesající konkurenceschopnosti nebo naopak důsledkem rostoucí konkurenceschopnosti. Jak dále vhodně stanovuje Frait a Komárek (1999) hodnocení vlivu změn reálného kurzu na konkurenceschopnost dále komplikuje skutečnost, že obchodní zboží není homogenní. Pokud by tomu tak bylo, pak by nebyl důležitý původ a zamýšlené užití daného zboží. Mnohé obchodní statky

však homogenní nejsou, což vyžaduje nutnost zkoumat konkurenceschopnost domácího zboží vzhledem k hlavním obchodním partnerům, odlišným světovým regionům a odlišným skupinám výrobců. V tomto smyslu se může reálný kurz vůči jednotlivým zemím vyvíjet odlišně, aniž se odlišně vyvíjí konkurenceschopnost vůči těmto zemím. Konkurenceschopnost podniků v určitém odvětví tak poměrně významně závisí na vývoji kurzu, naproti tomu však existují i jiné faktory, které mnohem významněji ovlivňují konkurenceschopnost podniků.

Celkově je možné se domnívat, že stabilní kurz měny je tedy určitou jistotou, která dává prostor pro zvyšování konkurenční schopnosti firem. Pokud však některé země cílevědomě dosahují stability tím, že vytváří tlak na svoji měnu (v praxi se nemůže jednat o plně konvertibilní, tj. směnitelnou měnu ani se nemůže jednat o volně směnitelnou měnu) na znehodnocení měny vůči měnám zahraničním, pak samozřejmě tyto země dlouhodobě posilují konkurenceschopnost svých podniků, především pak exportérů, kteří se na domácím i zahraničním trhu stávají konkurenceschopnějšími, neboť dosahují nižších konečných cen vlastní produkce a naopak dovozové zboží se stává dražší, tj. méně konkurenceschopné.

Z teorie o měnovém kurzu vyplývá, že konkurenceschopnost firem bude v následné analýze zkoumána ve vztahu ke změnám nominálního a reálného efektivního měnového kurzu. Významné bude zjištění vlivu měnového kurzu na cenovou i kvalitativní konkurenceschopnost.

Reálný efektivní měnový kurz, se řadí k stěžejním faktorům, které ovlivňují cenovou konkurenceschopnost země a podniků. Pokles reálného efektivního měnového kurzu implikuje na reálné zhodnocení, tj. na růst cenové konkurenceschopnosti, naopak nárůst reálného efektivního měnového kurzu představuje reálné znehodnocení, tj. pokles, ztrátu cenové konkurenceschopnosti. Změna nominálního měnového kurzu ovlivňuje cenu zboží a tedy i nejvýrazněji postihuje tzv. cenovou konkurenceschopnost nabízených výrobků a služeb. Posilování domácí měny vůči měnám zahraničním, především pak vůči měnám hlavních obchodních partnerů, postihuje exportéry, na něž vytváří značný tlak a nutí je k vyšší produktivitě práce, ke snižování nákladů a k technologickému zdokonalování, neboť jejich konkurenceschopnost na domácím i zahraničním trhu klesá.

Měnový kurz představuje jednu z nejdůležitějších cen každé ekonomiky a je podstatným konkurenčním faktorem a může některé sektory národního hospodářství výrazně zvýhodňovat, jiné odvětví ekonomiky naopak významně svým vývojem poškozovat, právě proto je zkoumána analýza vlivu měnového kurzu na tři různá odvětví národního hospodářství.

3 Vliv měnového kurzu na konkurenceschopnost firem

V rámci praktické části diplomové práce je ústřední pozornost orientována nejprve k objasnění konkurenceschopnosti českých firem a k hodnocení úrovně konkurenceschopnosti tří vybraných odvětví národního hospodářství. Z toho důvodu je součástí této kapitoly také agregace podniků do jednotlivých odvětví národního hospodářství, a to především z hlediska Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE). Dále se pozornost ubírá směrem k vymezení vlivu nominálního měnového kurzu a reálného efektivního měnového kurzu, neboť jak bylo v závěru předchozí kapitoly stanoveno, právě tyto dva druhy měnových kurzů mají stěžejní vliv na konkurenceschopnost firem. Tento vliv bude zkoumán na příkladu tří zvolených národohospodářských odvětví. Součástí této kapitoly je také představení vybraného podniku, na kterém bude zároveň detailně demonstrován vliv nominálního a reálného efektivního měnového kurzu na jeho konkurenceschopnost. Závěr této kapitoly je věnován zhodnocení příležitostí a rizik spojených s měnovým kurzem pro konkurenceschopnost firem.

3.1 Konkurenceschopnost českých podniků a její hodnocení

V rámci této kapitoly je ústřední pozornost zaměřena na objasnění vývoje konkurenceschopnosti českých podniků a následně na hodnocení konkurenceschopnosti tří vybraných odvětví národního hospodářství. K hodnocení konkurenceschopnosti podniků je přistoupeno prostřednictvím jejich agregování do příslušných odvětví národního hospodářství, aby bylo možné zabezpečit dostatečnou úroveň srovnatelnosti.

3.1.1 Vývoj konkurenceschopnosti českých podniků

Česká republika obecně ve svém vývoji prošla řadou významných politických, hospodářských i společenských změn, které rovněž ovlivnily i situaci českých podniků především pak jejich konkurenční schopnosti. V tomto směru se jednalo především o řadu příznačných událostí a dějů uvnitř ekonomiky české země, z nich některé jsou poměrně snadno vymežitelné či popsitelné a jiné představují poměrně složitý konglomerát dílčích prvků či vzájemných vztahů, díky čemuž je možné je jen obtížně analyzovat.

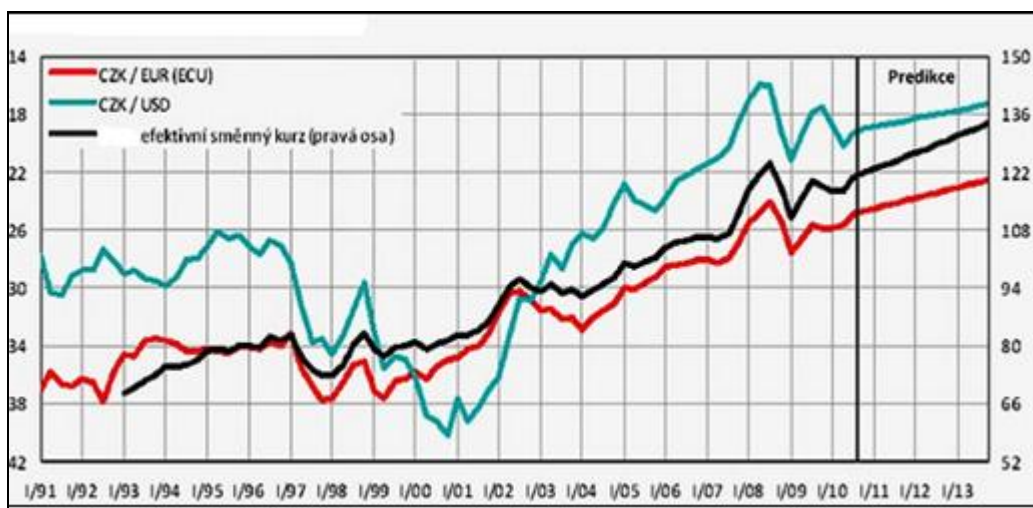
K těm nejzákladnějším změnám se přitom řadí děje, které postihly a postihují národní hospodářství jako celek a další typy změn se váží k proměnám samotným podnikatelských subjektů. Hučka a kol. (2011) vymezuje především tyto faktory, které ovlivnily konkurenční schopnosti českých podniků:

- konjunkturální vývoj v letech 1993-1996 a následně v letech 2002-2008, který byl doprovázen vysokou poptávkou po pracovní síle a rychlým růstem mezd,
- systém investičních pobídek zavedený na konci 20. století,
- rozvoj vnitřního obchodu a velkých investic do jeho nové podoby,
- rychlý rozvoj nákupních center,
- příchod velkých prodejních řetězců do české ekonomiky,
- zahraniční investice do stávajících podniků a s nimi přicházející nové manažerské metody a postupy v oblasti řízení procesů a lidských zdrojů,
- soustavný pokles sazby daně ze zisku právnických osob,
- rychlý nástup v užívání informačních a komunikačních technologií a orientace směrem ke znalostní ekonomice,
- proces posilování české koruny vůči ostatním měnám, který probíhal prakticky celé první desetiletí 21. století.

Kromě výše prezentovaných faktorů, které ovlivnily konkurenceschopnost českých podniků, existují i další faktory, které pozitivně nebo negativně měnily konkurenční prostředí v rámci české ekonomiky. Jedním z důležitých prvků zůstává vývoj kurzu koruny vůči zahraničním měnám, především pak vůči euru a americkému dolaru.

Následující obr. 3.1 ilustruje vývoj nominálního měnového kurzu koruny vůči euru a dolaru a dále vývoj reálného efektivního měnového kurzu.

Obr. 3.1 poměrně zřetelně ukazuje, jak česká koruna posilovala vůči oběma zahraničním měnám, přičemž nejdramatičtěji posilovala vůči americkému dolaru. S tímto souvisí také vzestup reálného efektivního měnového kurzu, který po celý sledovaný čas posiloval. Z obr. 3.1 je dále patrné, že posilování české koruny vůči euru nebylo tak dramatické, neboť výše prezentovanému obrázku chybí část minulosti, tj. v 90. letech byla klíčovou měnou německá marka. Dlouhodobé posilování české koruny vůči americkému dolaru a euru, tak vytvářelo poměrně pozitivní prostředí, které zvýhodňovalo domácí producenty a naopak zdražovalo dovozové zboží.

Obr. 3.1: Vývoj nominálního měnového kurzu CZK/EUR, CZK/USD a reálného efektivního měnového kurzu v letech 1991-2013

Zdroj: Volf, Akrman (2014)

Dalším typickým rysem českého podnikatelského prostředí je, že jeho formování a vývoj od 90. let minulého století do současnosti byl vystaven především na dosahování konkurenceschopnosti prostřednictvím ceny. Přestože vývoj od roku 2004 začal postupně ukazovat, že spotřebitelé žádají nejen výrobky s nízkou cenou, ale také vyznačující se určitou kvalitou, následný hospodářský vývoj především od roku 2010 se začal vyznačovat opět vysokou orientací na cenu. Z těchto skutečností tak plyne, že převážná část českých podniků je konkurenceschopná právě cenou. Z toho pak plyne, že

je možné nalézt další tři skupiny faktorů, na nichž je cena, která se utváří v českém prostředí závislá, a to (Hučka a kol., 2011):

- na nákladech, především pak na úrovni mzdových nákladů, povinných odvodů placených zaměstnavatelem apod.,
- na zisku podniků, resp. na úrovni tržeb, které firmy obdrží z prodeje vlastních výrobků,
- na měnovém kurzu národní měny.

Na tomto místě je však nezbytné poznamenat, že tři výše uvedené faktory, tj. mzdové náklady, úroveň zisku a měnový kurz mají vliv na konkurenceschopnost českých podniků poněkud rozdílně, např. zemědělské podniky jsou nejvíce ovlivňovány úrovní dosahovaného zisku, naproti tomu podniky participující v oblasti služeb jsou nejvíce ovlivňovány vývojem mzdových nákladů a zcela jinak jsou pak ovlivňovány průmyslové podniky. Za tímto účelem je tak nezbytné před přistoupením k hlubšímu rozboru toho, jak výše uvedené faktory ovlivňují cenovou konkurenceschopnost, si nejprve rozdělit podniky do sektorů a hospodářských odvětví, ve kterých participují. V tomto směru Synek a kol. (2010) uvádí, že k základnímu členění podniků podle sektorů se řadí členění na:

- **podniky participující v primárním sektoru.** Jedná se tak především o podniky prvovýroby, které získávají statky přímo z přírody, jako je zemědělství, lesnictví, myslivost a těžební průmysl,
- **podniky participující v sekundárním sektoru.** Jedná se o podniky druhovýroby, které zpracovávají statky získané prvovýrobou na výrobní prostředky nebo spotřební zboží. V tomto směru se jedná o podniky v zpracovatelském průmyslu, ve strojírenství, potravinářské a textilním průmyslu apod.,
- **podniky participující v terciárním sektoru.** Jedná se o tzv. nevýrobní podniky, jejichž předmětem podnikání je poskytování různých druhů služeb, jako je doprava, obchod, finanční a pojišťovací služby, zprostředkování, energetika apod.
- **podniky participující v kvartérním sektoru.** Jedná se o zvláštní sektor národních hospodářství, který zahrnuje tzv. znalostní sektor, který je založený na

znalostech a zahrnuje především vědu a výzkum. Mnoho autorů ani institucí tento sektor do podrobnějších analýz nezahrnuje, ale předpokládá se, že především v budoucnosti se bude jeho význam zvyšovat.

Podrobnějším členěním podniků je jejich třídění podle jejich příslušnosti k **hospodářským odvětvím národního hospodářství**. Těmi se rozumí především ty části národního hospodářství, které vyrábí určitou skupinu výrobků homogenních nebo téměř homogenních, nebo poskytují určité služby. Pomocí příslušnosti podniků k hospodářským odvětvím je tak možné rozlišit různé druhy podniků, tj. od podniků zemědělských, lesnických, až po podniky průmyslové, stavební, podniky dopravy a spojů, obchodní, peněžní apod. V podmínkách České republiky byly po dlouhou řadu let jednotlivé podniky hospodářství klasifikovány pomocí tzv. **Odvětvové klasifikace ekonomických činností (OKEČ)**. Klasifikace OKEČ byl tak v praxi významným zdrojem pro srovnávání podniků, především v oblasti jejich výkonů a hospodaření. V podmínkách České republiky poskytuje údaje a analýzy Ministerstvo průmyslu a obchodu, které je zveřejňuje na svých webových stránkách. K 1. lednu 2008 byl však OKEČ nahrazen novou klasifikací, a to CZ-NACE, která je odvozená od evropské klasifikace NACE a překládá se jako **Klasifikace ekonomických činností**. Klasifikace CZ-NACE má podle dostupných informací zohledňovat technologický rozvoj a strukturální změny hospodářství, ke kterým došlo za posledních 15 let. Následující tab. 3.1 dokumentuje členění podniků v rámci klasifikace CZ-NACE.

Tab. 3.1: Agregace podniků v rámci klasifikace CZ-NACE a úroveň produkce v roce 2012 (v tisících Kč)

Sekce	Produkce podle odvětví
A – Zemědělství, lesnictví a rybářství	218 375
B – Těžba a dobývání	91 824
C – Zpracovatelský průmysl	3 593 634
D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	453 682
E – Zásobování vodou, činnosti s odpadními vodami, odpady a sanacemi	115 556
G – Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	746 197
H – Doprava a skladování	867 083
I – Ubytování, stravování a pohostinství	559 568
J – Informační a komunikační činnosti	150 531
K – Peněžnictví a pojišťovnictví	353 252

L – Činnosti v oblasti nemovitostí	311 885
M – Profesní, vědecké a technické činnosti	558 756
N – Administrativní a podpůrné činnosti	469 667
O – Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	174 224
P – Vzdělávání	349 585
Q – Zdravotní a sociální péče	191 753
R – Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	249 520
S – Ostatní činnosti	90 124
T – Činnosti domácností jako zaměstnavatelů	75 749
U – Činnosti exterritoriálních organizací a orgánů	-
Celková výše produkce všech odvětví	9 621 379

Zdroj: ČSÚ (2014a,b), vlastní úprava

3.1.2 Hodnocení konkurenceschopnosti tří vybraných odvětví národního hospodářství

Uvedená tab. 3.1 dokumentuje agregaci podniků v rámci jednotlivých hospodářských odvětví, vzhledem k tomu, že hospodářských odvětví je celkem dvacet a podniků, které v daných odvětvích podle předmětu svého podnikání participují mnohonásobně více, je nutné pro úvahy další analýzy zvolit pouze tři nejvýznamnější reprezentanty. Kritériem volby těchto reprezentantů je výše přidané hodnoty na tvorbě hrubého domácího produktu

V tomto ohledu se tak jedná o odvětví **zemědělství, lesnictví a rybnářství**, které je podle výše přidané hodnoty na tvorbě hrubého domácího produktu nejvýznamnějším reprezentantem primárního sektoru, dále odvětví **zpracovatelského průmyslu**, které je nejvýznamnějším reprezentantem sekundárního sektoru a **doprava a skladování**, které je nejvýznamnějším reprezentantem terciárního sektoru. Vzhledem ke skutečnosti, že Český statistický úřad nemá speciální kategorii pro oblast kvartérního, tj. znalostního sektoru, není tento sektor zohledněn, neboť není v podmínkách České republiky jednoznačně rozlišován.

Pokud jde o první odvětví, tj. **zemědělství, lesnictví a rybnářství**, pak tato sekce zahrnuje všechny podniky, jejichž činnost se zaměřuje na využívání rostlinných a živočišných zdrojů. Základním dokumentem pro získávání informací o vývoji tohoto sektoru jsou pravidelné **Zprávy o stavu zemědělství**, které zveřejňuje Ministerstvo

zemědělství. Poslední dostupnou zprávou v tomto směru je zpráva z roku 2012. Pokud jde o vývoj počtu podniků v zemědělství, dokumentuje tento vývoj tab. 3.2.

Tab. 3.2: Vývoj počtu podniků v oblasti zemědělství v letech 2008-2012 v tisících

Podnikatelská forma	2008	2009	2010	2011	2012
Podniky	98,2	92,6	86,8	82,4	78,7
Fyzické osoby podnikatelé	28,2	27,6	27,4	27,2	26,7
Celkem	126,4	120,2	114,2	109,6	105,4

Zdroj: Ministerstvo zemědělství (2014), vlastní úprava

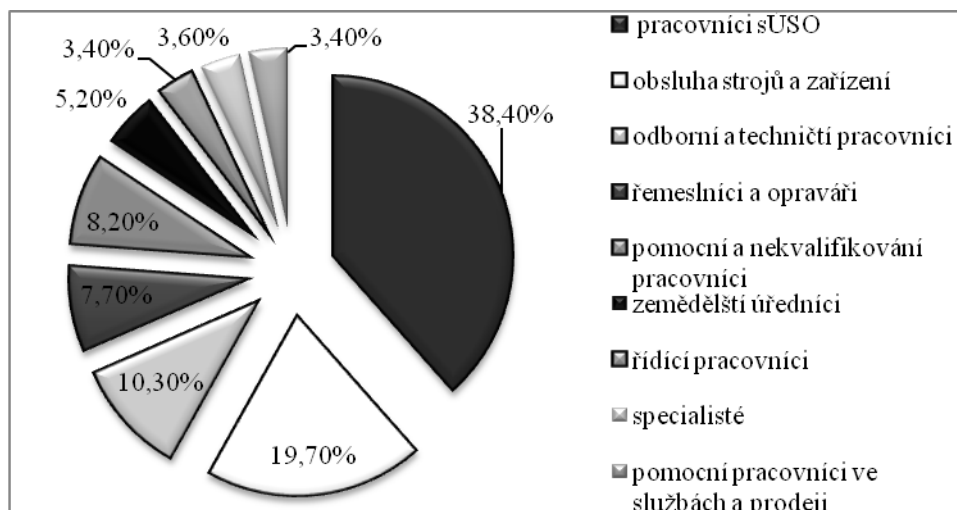
Z tab. 3.2 je patrné, že dochází k dlouhodobému poklesu počtu podniků participujících v oblasti zemědělství, tj. jen mezi lety 2008-2012 se počet podniků snížil o téměř 20 tisíc podniků. Důvodem tohoto poklesu je dlouhodobé snižování počtu družstev a obchodních společností. Obdobně negativně se vyvíjí také počet podnikajících fyzických osob v oblasti zemědělství. Následující tab. 3.3 dokumentuje vývoj počtu zaměstnanců v odvětví zemědělství v letech 2008-2012 v tisících.

Tab. 3.3: Vývoj počtu zaměstnanců v odvětví zemědělství v letech 2008-2012 v tisících

2008	2009	2010	2011	2012
129	119	110	105	104

Zdroj: Ministerstvo zemědělství (2014), vlastní úprava

Další typické rysy českého zemědělského sektoru jsou stárnutí pracovníků pracujících v zemědělství a nízký počet kvalifikovaných pracovníků, většina pracovníků v tomto sektoru pracuje v dělnických profesích. Následující obr. 3.2 dokumentuje profesní strukturu v sektoru zemědělství podle klasifikace zaměstnání za rok 2012.

Obr. 3.2: Profesionální struktura pracovníků v zemědělství v roce 2012

Zdroj: Ministerstvo zemědělství (2014), vlastní úprava

S těmito faktory souvisí také vývoj mezd, které dlouhodobě zaostávají za průměrem národního hospodářství. V roce 2012 činila **průměrná mzda v zemědělství 19 950 Kč**. S vývojem mezd a s průměrným věkem pracovníků v zemědělství souvisí také vývoj produktivity práce, která podle statistik Ministerstva zemědělství činila v roce 2012 asi 68 % průměru národního hospodářství. Pokud jde o vývoj tržeb, pak následující tab. 3.4 dokumentuje meziroční změny tržeb v zemědělství v procentech.

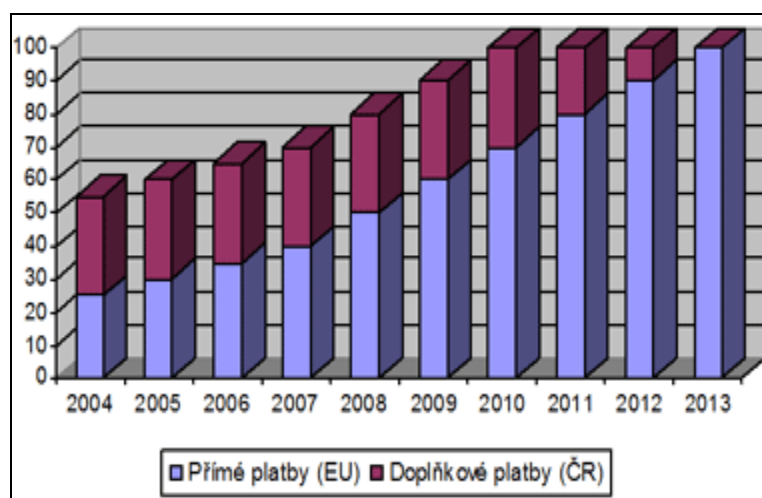
Tab. 3.4: Vývoj tržeb v zemědělství meziroční změny v letech 2006 – 2012 v %

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
-3,7	-6,6	-3,8	7,1	6,4	8,2	3,1

Zdroj: ČSÚ (2014c), vlastní úprava

Z tab. 3.4 je patrné, že až do roku 2009 tržby v zemědělství meziročně klesaly. Nicméně s příchodem světové krize došlo paradoxně k zlepšení stavu v zemědělství, což bylo způsobeno především vzestupem světových cen obilovin, okopanin a mléka. Dále se pozitivně na tržbách v zemědělství podílela vyšší úroda hlavních rostlinných komodit, zvýšení cen mléka a vajec a v neposlední řadě také nárůst dotací. V roce 2012 tak zisk v sektoru zemědělství dosáhl 16,4 mld. Kč a v roce 2013 se zvýšil na 16,7 mld. Kč. Celkově tak sektor zemědělství má konkurenční schopnost při utváření svých cen v tom, že mzdy v tomto sektoru jsou ve srovnání s průměrem národního hospodářství nízké,

naproti tomu nízké mzdy mají za následek, že se zvyšuje průměrný věk pracovníků v zemědělství a produktivita práce je výrazně nižší, než činí průměr ekonomiky jako celku. Dále je nezbytné poznamenat, že na růstu konkurenceschopnosti sektoru zemědělství měřeno úrovní dosaženého zisku se významně podílely také dotace, které české zemědělství získává jednak ze státního rozpočtu a jednak ze strukturálních fondů EU, jak ilustruje i obr. 3.3. Z obr. 3.3 je zřejmé, že v prvním roce členství České republiky v Evropské unii, získali čeští zemědělci 25 % přímých plateb z fondů EU a dalších 25 % plateb z domácích zdrojů. V následujících letech je pak patrný vzestup ve výši přímých plateb z Evropské unie.

Obr. 3.3: Vývoj přímých plateb z fondů EU a doplňkových plateb ze státního rozpočtu do sektoru zemědělství

Zdroj: Bydžovská (2010)

Pokud jde o druhé odvětví, tj. **zpracovatelský průmysl**, pak se jedná o nejvýznamnější část průmyslu a skládá se z 24 odvětví, která jsou svým charakterem velmi rozdílné. Mezi nejvýznamnější odvětví zpracovatelského průmyslu patří výroba pryžových a plastových výrobků (guma a plasty), výroba kovů a slévárenství (hutě), výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů (elektronika), výroba strojů (stroje) a výroba motorových vozidel (auta). Základním zdrojem informací jsou pravidelně zveřejňovaná **Panoramata o vývoji zpracovatelského průmyslu ČR**, které zveřejňuje Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. Poslední dostupné panorama je z roku 2012. Pokud jde o vývoj zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu, pak v roce

2012 bylo v tomto odvětví zaměstnáno přibližně 1 062 585 osob a počet podniků participujících ve zpracovatelském průmyslu činil 188 646 podniků, viz tab. 3.5.

Tab. 3.5: Počet zaměstnaných osob ve zpracovatelském průmyslu a počet podniků participujících ve zpracovatelském sektoru v letech 2006-2012 v tisících

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet zaměstnanců	1 196,2	1 224,9	1 221,6	1 066,2	1 040,5	1 064,5	1 062,6
Podniky celkem	146,9	149,6	151,8	156,2	169,0	173,5	188,6

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu (2012), vlastní úprava

Z tab. 3.5 je možné zjistit, že po celé sledované období se počet podniků v rámci zpracovatelského průmyslu zvyšoval, tj. mezi léty 2006-2012 se počet podniků zvýšil o 41 753 podniků, což představuje nárůst o 28,4 %.

Průměrný věk pracovníků ve zpracovatelském průmyslu činí přibližně 40 let. V roce 2012 činila průměrná mzda ve zpracovatelském průmyslu **25 208 Kč** (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2012).

Pokud jde o profesní strukturu kvalifikací ve zpracovatelském průmyslu, pak na rozdíl od zemědělství je v rámci tohoto odvětví významně zastoupena skupina vysoce kvalifikovaných pracovníků, a to jak v oblasti řízení, tak také v oblasti výzkumu a vývoje. Podle posledních dostupných informací činily v roce 2011 celkové výdaje na vědu a výzkum ve zpracovatelském průmyslu 27 462 milionů Kč, přičemž nejvíce prostředků bylo alokováno v odvětví výroby motorových vozidel, přívěsů a návěsů, opravy a výroby strojů a zařízení. Celkově tak výdaje na vědu a výzkum zpracovatelského průmyslu dosahují 1,6 % HDP. Poměrně vysoké mzdy ve srovnání se sektorem zemědělství a realizace vlastního výzkumu a vývoje se následně prosazuje také ve vývoji produktivity práce, která v roce 2012 ve zpracovatelském sektoru dosahovala 101,2 % průměru národního hospodářství tj. 731 756 Kč na jednoho zaměstnance (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2012).

Pokud jde o vývoj tržeb ve zpracovatelském sektoru pak tab. 3.6 dokumentuje meziroční změny tržeb ve zpracovatelském průmyslu v procentech.

Tab. 3.6: Vývoj tržeb ve zpracovatelském průmyslu v letech 2006-2012 v %

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
8,5	9,5	-1,4	-16,3	11,3	8,2	2,8

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu (2012), vlastní úprava

Z tab. 3.6 je patrné, že k největšímu propadu ve zpracovatelském průmyslu došlo v roce 2009, kdy došlo k rozšíření globální krize do světové ekonomiky a k postupnému oslabování poptávky. Následující vývoj pak byl doprovázen vzestupem tržeb, nicméně již od roku 2011 se meziroční změna tržeb snižovala. Celkově je tak zřejmé, že vývoj tržeb za prodej výrobků a služeb se v roce 2012 ve srovnání s předchozím rokem významně zpomalil, což je možné přičíst především zhoršování ekonomické situace a pesimistickým očekáváním ohledně budoucího vývoje. Nicméně i tak se tržby ve zpracovatelském průmyslu dlouhodobě pohybují okolo 3000 mld. Kč (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2012). K celkové konkurenceschopnosti zpracovatelského průmyslu, tak jednoznačně přispívá vysoká úroveň produktivity práce, což je primárně výsledkem inovací, použitých technologií při výrobě, blízkosti vědecko-technické a výzkumné základny, což v konečném důsledku umožňuje dosahovat stále vysokých zisků.

Pokud jde o poslední sektor, tj. **doprava a skladování**, pak tato sekce zahrnuje činnosti osobní a nákladní dopravy, pravidelné nebo nepravidelné, dopravu po kolejích, potrubím po silnici, vodě či vzduchem. Základním dokumentem jsou pravidelné **Ročenky dopravy**, které zveřejňuje jednou za rok Ministerstvo dopravy České republiky. Poslední dostupná ročenka je za rok 2012. Pokud jde o vývoj počtu podniků, které participují v odvětví dopravy a skladování, pak tab. 3.7 ilustruje jejich vývoj v letech 2008-2012.

Tab. 3.7: Počet podniků v odvětví doprava a skladování v letech 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Obchodní společnosti	7 002	7 599	8 062	8 605	9 070
Družstva	58	53	51	51	53
Fyzické osoby podnikatelé	64 127	65 158	64 843	64 383	61 835
Státní podniky	14	9	7	7	6
Celkem	71 865	73 882	74 206	74 345	72 308

Zdroj: Ministerstvo dopravy (2012), vlastní úprava

Z tab. 3.7 je zřejmé, že nejvýznamnější skupinou jsou fyzické osoby podnikatelé, což ve srovnání se sektorem zemědělství nebo zpracovatelským průmyslem je neobvyklý jev. Dalším rysem tab. 3.7 je, že v letech 2008-2012 docházelo k postupnému poklesu počtu fyzických osob podnikajících v dopravě a skladování, naproti tomu se však zvyšoval počet podniků, tj. právnických osob, které v tomto odvětví participovaly. Stěžejním důvodem tohoto vývoje jsou dopady globální krize, která významným způsobem poznamenala, a mnoho živnostníků nebylo schopno následky světové krize finančně zvládnout. Pokud jde o vývoj počtu zaměstnanců v odvětví dopravy a skladování, dokumentuje tab. 3.8 jejich vývoj v letech 2008-2012.

Tab. 3.8: Počet zaměstnanců v odvětví dopravy a skladování v letech 2008-2012 v tisících

2008	2009	2010	2011	2012
273	270	258	263	240

Zdroj: Ministerstvo dopravy (2012), vlastní úprava

Z tab. 3.8 je patrné, např. ve srovnání se zpracovatelským průmyslem zaměstnává sektor dopravy a skladování mnohem méně osob, tj. v roce 2012 činil počet zaměstnanců v sektoru dopravy přibližně 240 tisíc osob. Pokud jde o vývoj průměrné mzdy v sektoru dopravy a skladování, pak v roce 2012 činila průměrná mzda **23 026 Kč**, což je přibližně srovnatelná mzda, jakou získávají zaměstnanci zaměstnaní ve zpracovatelském průmyslu. Pokud jde o profesní strukturu zaměstnanců, pak v tomto odvětví převažují zaměstnanci s úplným středoškolským vzděláním.

Pokud jde o cenovou konkurenceschopnost dopravy a skladování je nezbytné na tomto místě poznamenat, že nejvýznamnějším složkou, která má stěžejní vliv na vývoj ceny dopravy a skladování je **vývoj cen pohonných hmot**, neboť právě ceny především ropy zcela zásadním způsobem ovlivňují následnou cenu těchto služeb. Následující tab. 3.9 ilustruje vývoj cen pohonných hmot v letech 2008-2012.

Tab. 3.9: Vývoj průměrných cen pohonných hmot v letech 2008-2012 Kč/litr

Palivo	2008	2009	2010	2011	2012
Benzin Natural 95	30,32	27,15	31,74	34,58	36,68
Benzin Super Plus 98	32,38	29,03	33,71	36,41	38,66
Motorová nafta	31,74	26,1	30,57	34,25	36,46
LPG	15,89	12,7	14,57	17,14	17,75

Zdroj: Ministerstvo dopravy (2012), vlastní úprava

Z tab. 3.9 je patrné, že se cena jak benzínu, tak také nafty a LPG vyvíjela poněkud nerovnoměrně. Na tomto místě je nezbytné poznamenat, že cena ropy se jedná na světových trzích a jedná je vývoj této ceny ovlivněn **vývojem měnového kurzu**, za který se ropa dováží.

Pokud jde o vývoj tržeb v sektoru doprava a skladování pak tab. 3.10 dokumentuje meziroční změny tržeb v dopravě a skladování v procentech.

Tab. 3.10: Vývoj tržeb v sektoru doprava a skladování meziroční změna v letech 2008-2012

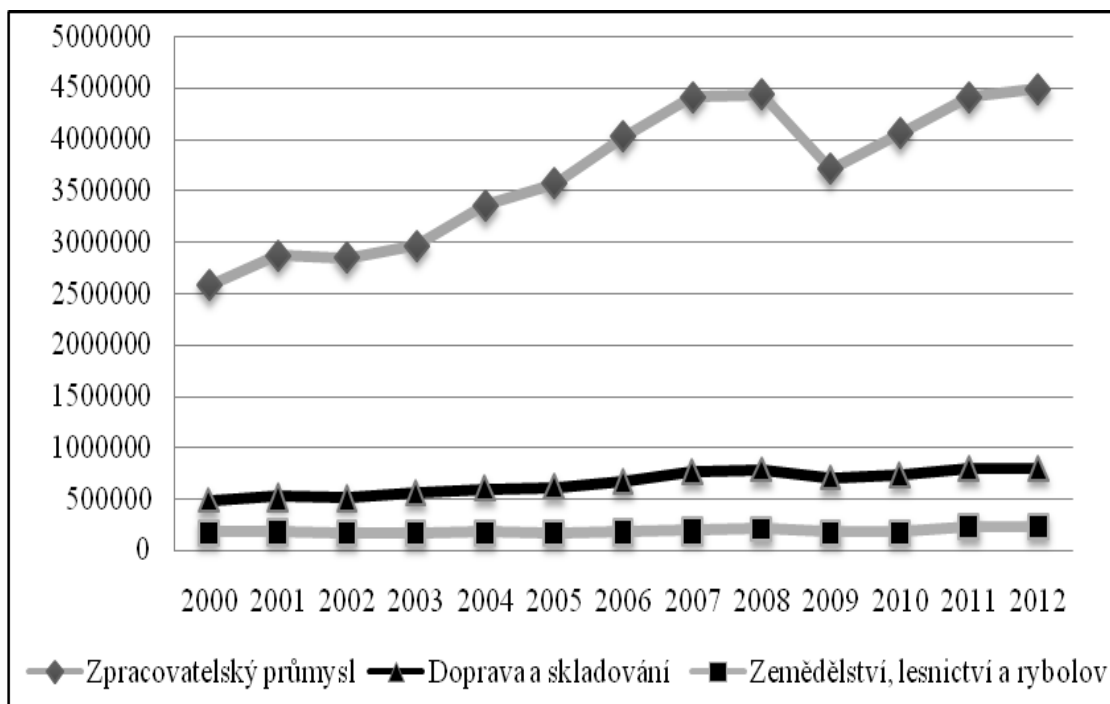
2008	2009	2010	2011	2012
0,2	-9,9	-1,4	-1,9	-0,4

Zdroj: ČSÚ (2013c), vlastní úprava

Z tab. 3.10 je patrné, že vývoj sektoru dopravy byl jedná významně ovlivněn dopady světové krize, neboť pokles poptávky po zboží se bezprostředně dotkl také poklesu přepravovaného zboží. Naproti tomu vývoj tržeb významně ovlivnily světové ceny ropy, které od roku 2009 opětovně dramaticky rostly.

Celkově je tak možné význam daných tří sektorů, ilustrovat pomocí obr. 3.4, který ukazuje vývoj celkové produkce¹ sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu, dále sektoru zpracovatelského a dopravy a skladování. Na tomto místě je nezbytné podotknout, že právě úroveň přidané hodnoty je zároveň klíčovým atributem toho, jak dané firmy jsou konkurenceschopné při umístování svých výrobků a služeb na daných trzích a jak jejich náklady ovlivňují úroveň jejich výstupu.

¹ Celková produkce se podle metodiky Českého statistického úřadu vypočítá jako součet mezispotřeby a přidané hodnoty daného odvětví na tvorbě hrubého domácího produktu.

Obr. 3.4: Vývoj celkové produkce vybraných odvětví národního hospodářství v letech 2008-2012
v milionech Kč

Zdroj: ČSÚ (2013d), vlastní úprava

Obr. 3.4 dokládá, že nejvýznamnějším sektorem národního hospodářství je zpracovatelský průmysl, který dosahoval zároveň ve sledovaných letech nejvyšší celkové produkce. Druhým nejvýznamnějším sektorem je pak sektor doprava a skladování, následovaný sektorem zemědělství. Úroveň celkové produkce tak dokládá celkovou úroveň konkurenceschopnosti daných odvětví. Z provedené analýzy dále vyplynulo, že sektor dopravy a skladování stejně tak jako sektor zemědělství se řadí k odvětví, která staví svou konkurenceschopnost především na cenách, tj. v těchto odvětvích je realizován pouze minimální výzkum, který by mohl přinést zkvalitnění a zlepšení nabízených výrobků a služeb. Pokud jde o zpracovatelský průmysl, pak je nezbytné poznamenat, že vedle cenové konkurenceschopnosti, je kladen důraz také na necenovou konkurenceschopnost, neboť ve zpracovatelském průmyslu dochází dlouhodobě ke zvyšování výdajů na vědu a výzkum, které v roce 2011 činily 1,6 % HDP.

3.2 Vliv nominálního měnového kurzu a reálného efektivního měnového kurzu na konkurenceschopnost tří vybraných odvětví národního hospodářství

V rámci této podkapitoly je ústřední pozornost zaměřena na objasnění toho, jak nominální měnový kurz a efektivní měnový kurz ovlivňují konkurenceschopnost tří vybraných odvětví národního hospodářství. Těmito třemi vybranými odvětvími národního hospodářství jsou odvětví, která byla představena v rámci předchozí podkapitoly. Důvodem zvolení právě nominálního měnového kurzu je, že ovlivňuje ceny vstupů, tj. ceny dováženého materiálu, surovin (ropy, zemního plynu, energií), dále také ceny výstupů, např. ceny zboží, které je určeno pro vývoz. Nominální měnový kurz také významným způsobem ovlivňuje mezinárodní pohyb kapitálu a investic. Efektivní měnový kurz se pak používá jako měřítko pro měření úrovně cenové konkurenceschopnosti firem.

Analýza vlivu nominálního měnového kurzu a reálného efektivního měnového kurzu ve vztahu ke třem vybraným odvětvím národního hospodářství, tj. sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu (dále zemědělství), dále zpracovatelského průmyslu a sektoru dopravy a skladování, je demonstrována za pomoci využití regresní analýzy časových řad, tj. pomocí sestavení jednoduchého lineárního regresního modelu. Metodika regresní analýzy je komplexně popsána v kapitole 1.2 Metodika práce.

3.2.1 Vliv nominálního měnového kurzu na konkurenceschopnost sektoru zemědělství, zpracovatelského průmyslu a dopravy a skladování

Pokud jde o konkurenceschopnost firem, pak dlouhodobým měřítkem pro její posuzování je úroveň výstupu dané firmy, tj. úroveň dosahované produkce, přidané hodnoty, tržeb, zisku či dosahované hodnoty poměrových finančních ukazatelů.

V modelu bude uvažován výstup odvětví.

Pro konkrétní potřeby ekonometrického modelu je možné dle metodiky práce na základě rovnice (1.2) zapsat do konkrétní podoby, a to pomocí rovnice (3.1).

$$\text{Výstup odvětví}_t = \alpha + \beta_1 \cdot X_{\text{czk/zahraniční měna } t} + \varepsilon_t \quad (3.1)$$

kde:

- Výstup odvětví v čase t představuje vysvětlovanou proměnnou Y . Jedná se o výstup sektoru zemědělství, dále výstup zpracovatelského průmyslu a sektoru dopravy a skladování v milionech Kč. Data byla převzata z Českého statistického úřadu (2014b) za období let 1991-2013. Jedná se o roční časové řady.
- $X_{\text{CZK/zahraníční měna}}$ v čase t představuje vysvětlující proměnné. Jedná se o nominální měnový kurz eura (CZK/EUR), který byl zjišťován za období let 1999-2013 a dále o nominální měnový kurz amerického dolaru (CZK/USD), který byl zjišťován od roku 1991-2013. Data byla převzata z historických dat České národní banky (ČNB, 2013). Jedná se opět o roční časové řady.

Vzhledem ke skutečnosti, že euro vzniklo až v roce 1999, nejsou tak časové řady konzistentní pro provedení jednoho odhadu. Z toho důvodu musí být odhad veden odděleně pro jednotlivé vysvětlující proměnné.

Pokud jde o odhad sektoru zemědělství, demonstruje tab. 3.11 regresní statistiky odhadnutého modelu, kde vysvětlovanou proměnnou je výstup sektoru zemědělství v milionech Kč za léta 1991-2013 a vysvětlující proměnnou je nominální měnový kurz amerického dolaru (CZK/USD) za léta 1991-2013.

Tab. 3.11: Shrnutí regresních statistik pro sektor zemědělství

Model Summary ^b									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,521 ^a	,271	,236	23957,26041	,271	7,807	1	21	,011

a. Predictors: (Constant), CZK_USD

b. Dependent Variable: Zemědělství

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z tab. 3.11 je patrné, že regresní koeficient (R Square) ukazuje na velmi nízký podíl vysvětlované regrese na celkovém součtu čtverců, tj. variabilita výstupu sektoru zemědělství byla lineární závislostí na nominálním měnovém kurzu CZK/USD vysvětlena pouze z 27 %, zbylá část představuje náhodnou složku, tj. náhodnou chybu.

Tento výsledek tak poměrně jednoznačně ukazuje, že změny nominálního měnového kurzu amerického dolaru pouze **zanedbatelně ovlivňují** výstup sektoru zemědělství. Také výsledky uvedené v tab. 3.12, které ukazují výsledek odhadu regresního koeficientu (parametru) a ukazují na zanedbatelný vliv na změny nominálního měnového kurzu amerického dolaru.

Tab. 3.12: Odhady a statistiky regresních koeficientů pro sektor zemědělství

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	228997,504	22828,767		10,031	,000
	CZK_USD	-2357,680	843,833	-,521	-2,794	,011

a. Dependent Variable: Zemědělství

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z tab. 3.12 je patrné, že odhady a statistiky regresního parametru nominálního měnového kurzu CZK/USD ukazují na významnost tohoto parametru na hladině významnosti 5 % (viz sloupec Sig.). Výsledný parametr je tak možné interpretovat tak, že pokud se zhodnotí nominální měnový kurz CZK/EUR o jednu jednotku, pak výstup sektoru zemědělství se sníží o 2 357 milionů Kč, tj. o více než 2 mld. Kč. Vzhledem k tomu, že např. v roce 2013 činil výstup zemědělství 230 mld. Kč, jeví se vliv nominálního měnového kurzu amerického dolaru za pouze částečně významný. Poněkud jiný pohled přináší tab. 3.13, kde vysvětlující proměnnou je již nominální měnový kurz eura, a to za léta 1999-2013. Z důvodu, že časová řada pro vývoj měnového kurzu CZK/EUR je dostupná od roku 1999, byl výstup sektoru zemědělství zkrácen, a to pouze na léta 1999-2013.

Tab. 3.13: Shrnutí regresních statistik pro sektor zemědělství

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,675 ^a	,456	,410	17447,10805	,456	10,049	1	12	,008

a. Predictors: (Constant), CZK_EUR

b. Dependent Variable: Zemědělství

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Tab. 3.13 ukazuje, že při změně vysvětlující proměnné, se zlepšil odhad modelu, tj. variabilita výstupu sektoru zemědělství byla lineární závislostí na nominálním měnovém kurzu CZK/EUR vysvětlena z 0,456, tj. z téměř 46 %. Tato skutečnost tak jednoznačně ukazuje, že sektor zemědělství je spíše ovlivňován změnou měnového kurzu CZK/EUR než CZK/USD. Stěžejním vysvětlením je, že Česká republika je součástí Evropské unie a Evropská unie jako celek je nejdůležitějším obchodním partnerem České republiky, tj. převážná část exportu a importu nevyjímaje se sektoru zemědělství se uskutečňuje právě se zeměmi Evropské unie. Další vysvětlení spočívá v tom, že čeští zemědělci čerpají dotace ze strukturálních fondů EU. Tyto dotace jsou poskytovány v eurech, z toho důvodu změny měnového kurzu výrazně ovlivňují výši dotací. Následující tab. 3.14 dokumentuje odhady a statistiky regresního parametru měnového kurzu CZK/EUR.

Tab. 3.14: Odhady a statistiky regresních koeficientů pro sektor zemědělství

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	302164,130	38255,969		7,898	,000
	CZK_EUR	-4021,456	1268,588	-,675	-3,170	,008

a. Dependent Variable: Zemědělství

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z tab. 3.14 je patrné, že odhadnutý regresní koeficient je významný na hladině významnosti 5 % (viz sloupec Sig.). Dále je zřejmé, že pokud by se zhodnotil měnový kurz CZK/EUR o 1 jednotku, pak by se výstup sektoru zemědělství snížil o více než 4021 milionů Kč, tj. o více než 4 mld. Kč. Tento výsledek je dvojnásobně vyšší než, v případě měnového kurzu CZK/USD, kde byl zjištěn pokles o cca 2 mld. Kč. Celkově tak regresní analýza ukázala, že sektor zemědělství je poměrně značně ovlivňován vývojem nominálního měnového kurzu CZK/EUR. Tento výsledek je možné vysvětlit tím, jak již bylo dříve stanoveno, že čeští zemědělci čerpají dotace z Evropské unie v eurech, tj. následný přepočtení měnovým kurzem CZK/EUR tak zcela zásadním způsobem ovlivňuje úroveň získaných prostředků pro zemědělství a v konečném důsledku také jeho konkurenceschopnost měřenou úrovní výstupu. Dalším aspektem je, že posilování české koruny zvyšuje konkurenceschopnost zahraničních producentů,

kteří umísťují své výrobky na český trh za nižší ceny právě díky silnějšímu kurzu a naopak čeští zemědělci ztrácejí při silnější české měně svou konkurenceschopnost při umísťování svých výrobků na zahraničních trzích.

Pokud jde o druhý sektor, tj. **zpracovatelský průmysl**, byla regresní analýza provedena stejným způsobem, jako tomu bylo v případě sektoru zemědělství. Následující tab. 3.15 tak nejprve dokumentuje výsledky regresních statistik odhadnutého modelu jako celku, kde vysvětlovanou proměnnou je výstup zpracovatelského průmyslu v milionech Kč v letech 1991-2013 a vysvětlující proměnnou je nominální měnový kurz CZK/USD v letech 1991-2013.

Tab. 3.15: Shrnutí regresních statistik pro zpracovatelský průmysl

Model Summary ^a									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,674 ^a	,454	,428	7,83543E5	,454	17,453	1	21	,000

a. Predictors: (Constant), CZK_USD

b. Dependent Variable: Zpracov.průmysl

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z tab. 3.15 je patrné, že hodnota indexu determinace (R Square, R^2) činí 0,454, tj. variabilita výstupu zpracovatelského průmyslu byla lineární závislostí na nominálním měnovém kurzu CZK/USD vysvětlena ze 45 %, zbylá část představuje náhodnou složku, tj. náhodnou chybu. V tomto případě je tak možné se domnívat, že odhadnutý model je vyrovnán výběrovým souborem dat poměrně dobře, tj. nominální měnový kurz CZK/USD poměrně významně ovlivňuje výstup zpracovatelského průmyslu, což dokládá také tab. 3.16, která ukazuje výsledky odhadu regresního parametru měnového kurzu CZK/USD.

Tab. 3.16: Odhady a statistiky regresních koeficientů pro zpracovatelský průmysl

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	5280582,800	746634,627		7,073	,000
	CZK_USD	-115295,702	27598,295	-,674	-4,178	,000

a. Dependent Variable: Zpracov.průmysl

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Tab. 3.16 ukazuje, že v případě, že by se měnový kurz CZK/USD zhodnotil o jednu jednotku, pak by se výstup zpracovatelského průmyslu snížil o 115 295 milionů Kč, tj. o více než 115 mld. Kč. Pro srovnání v roce 2012 činil výstup zpracovatelského průmyslu 3,7 bilionů Kč, tj. z výsledku odhadnutého regresního parametru je zřejmé, že změny měnového kurzu CZK/USD, jsou významné a významným způsobem ovlivňují výstup tohoto odvětví. Důvodem tohoto vývoje, že významná část produkce zpracovatelského průmyslu je určena pro vývoz, a to jak do zemí Evropské unie, tak také v posledních letech do zemí Latinské Ameriky. Právě se zeměmi Latinské Ameriky byl v posledních letech zaznamenán výrazný nárůst obchodního obrátu. Tato skutečnost je patrná také ze zprávy o zahraniční politice České republiky, kde se uvádí, že region zemí Latinské Ameriky a Karibiku se vyznačuje rostoucím ekonomickým potenciálem a dochází k zvyšování vlivu a významu zemí Latinské Ameriky v globální ekonomice, neboť se jedná především o nenasycené a rychle rostoucí trhy. Ze zpracovatelského průmyslu se tak na trhy Latinské Ameriky dováží především sklo, motory, automobily, letadla, traktory, klimatizační jednotky, přístroje apod. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2010). Obdobně tak jako v případě sektoru zemědělství, tedy posilování české koruny snižuje konkurenceschopnost zpracovatelského průmyslu při exportování výrobků na zahraniční trhy. Pokud jde o účinky nominálního měnového kurzu CZK/EUR, pak tab. 3.17 dokumentuje výsledky odhadnutého modelu, kde vysvětlující proměnnou je nominální měnový kurz CZK/EUR za období let 1999-2013 a vysvětlovanou proměnnou je výstup zpracovatelského průmyslu v milionech Kč za léta 1999-2013, tj. časová řada byla opět zkrácena.

Tab. 3.17: Shrnutí regresních statistik pro zpracovatelský průmysl

Model Summary ^b									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,922 ^a	,850	,838	2,59819E5	,850	68,151	1	12	,000

a. Predictors: (Constant), CZK_EUR

b. Dependent Variable: Zpracov.průmysl

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Tab. 3.17 ukazuje, že index determinace odhadnutého modelu celkově vyšel 0,850, tj. variabilita výstupu zpracovatelského průmyslu byla lineární závislostí na nominálním měnového kurzu CZK/EUR vysvětlena z 85 %, což ukazuje na silnou lineární závislost. Výsledek tohoto odhadu tak zcela jednoznačně ukazuje, že výstup zpracovatelského průmyslu je významným způsobem ovlivňován změnami měnového kurzu CZK/EUR, přičemž úroveň těchto změn ukazuje, tab. 3.18.

Tab. 3.18: Odhady a statistiky regresních koeficientů pro zpracovatelský průmysl

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	7595284,572	569700,044		13,332	,000
	CZK_EUR	-155956,176	18891,546	-,922	-8,255	,000

a. Dependent Variable: Zpracov.průmysl

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z tab. 3.18 je patrné, že odhadnutý regresní parametr je na hladině významnosti 5 % možné považovat za významný (viz poslední sloupec tab. 3.18) a dále je patrný silný vliv změny regresního parametru na uvažovaný výstup zpracovatelského průmyslu, tj. pokud by posílil měnový kurz CZK/EUR o jednu jednotku, pak by se úroveň výstupu zpracovatelského průmyslu snížila o 155 956 milionů Kč, tj. o více než 155 mld. Kč. Možným vysvětlením je, že česká ekonomika se řadí k malým otevřeným ekonomikám, tj. je silně závislá na úrovni a možnostech zahraničního obchodu a právě zahraniční obchod je nejvýznamněji ovlivňován vývojem měnového kurzu. Vzhledem k tomu, že jak bylo již dříve uvedeno, je převážná část výstupu zpracovatelského průmyslu určena na export, z toho důvodu takto významně jak měnový kurz CZK/USD, tak také CZK/EUR ovlivňuje úroveň jeho výstupu, neboť většina tržeb zpracovatelského průmyslu je inkasována v eurech nebo v amerických dolarech a tedy hodnota vývoje tržeb a potažmo i úroveň výstupu zpracovatelského průmyslu je silně ovlivňována vývojem daných měnových kurzů. Na tomto místě je nezbytné podotknout, že jak bylo v úvodu této kapitoly stanoveno, od počátku nového tisíciletí česká koruna trvale posilovala vůči oběma měnám, tj. výsledky uvedené v tab. 3.16 a 3.18 nepředstavují pouze teoretické závěry, ale do jisté míry kopírují skutečnost, tj. exportní konkurenceschopnost českých průmyslových exportérů.

Pokud jde o třetí vybrané odvětví, tj. **dopravu a skladování**, byla regresní analýza opět prováděna stejně jako v případě sektoru zemědělství či zpracovatelského průmyslu. Tab. 3.19 dokumentuje vývoj odhadnutého regresního modelu dopravy a skladování, kde vysvětlovanou proměnnou je výstup odvětví dopravy a skladování v milionech Kč v letech 1991-2013 a vysvětlující proměnnou je nominální měnový kurz CZK/USD za období let 1991-2013.

Tab. 3.19: Shrnutí regresních statistik pro odvětví dopravy a skladování

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,676 ^a	,457	,432	1,29964E5	,457	17,700	1	21	,000

a. Predictors: (Constant), CZK_USD

b. Dependent Variable: Doprava_skladování

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z tab. 3. 19 je patrné, že hodnota zjištěného indexu determinace (R Square, R^2) dosáhla 0,457, tj. variabilita výstupu odvětví dopravy a skladování byla lineární závislostí nominálního měnového kurzu CZK/USD vysvětlena z téměř 46 %. Důvodem poměrně vysoké úrovně závislosti je, že nejvýznamněji sektor dopravy a skladování ovlivňuje cena ropy, se kterou se obchoduje právě v dolarech. Naproti tomu dovážená ropa do Evropy se následně konvertuje na euro. V eurovém vyjádření se teprve pak ropa dováží do konkrétních zemí Evropy. Tato skutečnost tak v praxi vede k jistému zkreslení toho, zda je cena ropy v podmínkách České republiky ovlivňována spíše vývojem měnového kurzu dolaru či eura. Následující tab. 3.20 pak ukazuje výsledek odhadnutého regresního parametru.

Tab. 3.20: Odhady a statistiky regresních koeficientů pro odvětví dopravy a skladování

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	854533,139	123841,659		6,900	,000
	CZK_USD	19258,498	4577,632	-,676	-4,207	,000

a. Dependent Variable: Doprava_skladování

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z tab. 3.20 je zřejmé, že poskytuje do jisté míry zvláštní výsledek odhadnutého regresního parametru, neboť hodnota odhadnutého parametru vyšla **kladně**, tj. pokud se zhodnotí kurz CZK/USD o jednu jednotku, pak se zvýší úroveň výstupu dopravy a skladování o více než 19 258 milionů Kč, tj. o více než 19 mld. Kč. Stěžejním důvodem tohoto vývoje je, že sektor dopravy a skladování se vyvíjí zcela rozdílně ve srovnání se sektorem zemědělství a zpracovatelského průmyslu, tj. posilování koruny snižuje cenu dovážených statků, tj. především cenu ropy a dále také dopravního zařízení a dopravních prostředků, které se používají jako vstupy v tomto odvětví. Další tab. 3.21 pracuje již s nominálním měnovým kurzem CZK/EUR, tj. vysvětlující proměnnou je měnový kurz CZK/EUR v letech 1999-2013 a vysvětlovanou proměnnou je výstup odvětví dopravy a skladování v milionech Kč v letech 1999-2013, tj. časová řada pro potřeby odhadu byla zkrácena.

Tab. 3.21: Shrnutí regresních statistik pro odvětví dopravy a skladování

Model Summary ^b									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,965 ^a	,931	,925	28351,91108	,931	161,478	1	12	,000

a. Predictors: (Constant), CZK_EUR

b. Dependent Variable: Doprava_skladování

Zdroj: vlastní úprava v programu SPSS

Z tab. 3.21 je patrná velmi vysoká závislost, neboť výsledná hodnota indexu determinace vyšla 0,931, tj. variabilita výstupu sektoru dopravy a skladování byla lineární závislostí nominálního měnového kurzu CZK/EUR vysvětlena z 93 %. Tato skutečnost tak znamená, že sektor dopravy a skladování je velmi významně ovlivňován vývojem měnového kurzu CZK/EUR, neboť stěžejním důvodem jsou ceny ropy vyjádřené v eurech a dále také dopravní prostředky tj. vozidla a motorové stroje apod., které jsou nedílným vstupem sektoru dopravy a převážná část těchto zařízení je dovážena ze zahraničí. Také úroveň dopravních nákladů je významně ovlivňována vývojem měnového kurzu, z toho důvodu vyšla také takto silná úroveň závislosti. Následující tab. 3.22 dokumentuje výsledku odhadnutého regresního parametru.

Tab. 3.22: Odhady a statistiky odhadnutých regresních koeficientů

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1244428,498	62166,739		20,018	,000
	CZK_EUR	26196,067	2061,481	-,965	-12,707	,000

a. Dependent Variable: Doprava_skladování

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Tab. 3.22 ukazuje, že odhadnutý regresní koeficient je opět významný na hladině významnosti 5 %. Dále je zřejmé, že pokud by posílil měnový kurz CZK/EUR o jednu jednotku, pak by se výstup dopravy a skladování zvýšil o více než 26 mld. Kč. Celkově je tak patrné, že nominální měnový kurz, především pak kurz CZK/EUR nejvýrazněji ovlivňuje vývoj výstupu dopravy a skladování, a to prostřednictvím dvou kanálů. Prvních z nich je tedy vývoj ceny ropy a dalšími aspekty jsou dopravní zařízení a dopravní prostředky. Právě tyto dva kanály tak zcela zásadním způsobem ovlivňují ceny vstupů a následně se promítají také do cen nabízených služeb, což v konečném důsledku velmi silně ovlivňuje konkurenceschopnost tohoto odvětví.

3.2.2 Vliv reálného efektivního měnového kurzu na konkurenceschopnost sektoru zemědělství, zpracovatelského průmyslu a sektoru dopravy a skladování

V rámci této podkapitoly jsou zkoumány účinky reálného efektivního měnového kurzu (REER) na konkurenceschopnost tří vybraných odvětví. Tyto účinky jsou opětovně zkoumány pomocí sestavení a odhadu regresního modelu. Metodika modelu je obdobná, tak jak byla představena v úvodu podkapitoly 3.2. Zásadní rozdíl spočívá pouze v tom, že nově bude vysvětlující proměnnou reálný efektivní měnový kurz, který se používá pro hodnocení cenové konkurenceschopnosti.

Pokud jde o první analyzovaný sektor, tj. zemědělství, pak vysvětlovanou proměnnou modelu je výstup sektoru zemědělství v milionech Kč v letech 1991-2013 a vysvětlující proměnnou je reálný efektivní měnový kurz v letech 1991-2013. Následující tab. 3.23 dokumentuje výsledný odhadnutý regresní model.

Tab. 3.23: Shrnutí regresních statistik pro sektor zemědělství

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,880 ^a	,774	,739	14017,97013	,774	21,713	3	19	,000

a. Predictors: (Constant), REER,

b. Dependent Variable: Zemědělství

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z tab. 3.23 je patrné, že výsledná hodnota indexu determinace dosáhla úrovně 0,774, tj. variabilita výstupu sektoru zemědělství byla vysvětlena vývojem reálného efektivního měnového kurzu z téměř 77 %. Naproti tomu však tab. 3.24 ukazuje, že odhadnutý regresní parametr na hladině významnosti 5 % se nejeví za statisticky významný, tj. odhadnutý regresní model nebyl správně specifikován.

Tab. 3.24: Odhady a statistiky odhadnutých regresních koeficientů

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	123132,949	22772,166		5,407	,000
	REER	-36,388	205,806	-,019	-,177	,862

a. Dependent Variable: Zemědělství

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Vzhledem k tomu, že hodnota regresního koeficientu nevyšla jako významná, není možné celkově odhadnutý model pro sektor zemědělství považovat za adekvátní, tj. reálný efektivní měnový kurz sám o sobě není schopen vysvětlit úroveň výstupu sektoru zemědělství ani není možné specifikovat jeho vliv. Tato skutečnost tak jednoznačně vede k závěru, že pro zlepšení odhadu by bylo nutné do modelu zahrnout další vysvětlující promnné, které by umožnily zlepšit výsledky odhadu. Nicméně vzhledem k tomu, že tématem diplomové práce je zkoumat vliv měnového kurzu je nutné přijmout závěr, že vliv reálného efektivního kurzu není možné určit.

Pokud jde o **zpracovatelský průmysl**, pak vysvětlovanou proměnnou sestaveného a odhadnutého modelu v prostředí statistického programu SPSS je úroveň výstupu tohoto odvětví v milionech Kč v letech 1991-2013 a vysvětlující proměnnou

pak REER v letech 1991- 2013. Tab. 3.25 následně sumarizuje výsledky provedeného odhadu.

Tab. 3.25: Shrnutí regresních statistik pro zpracovatelský průmysl

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,624 ^a	,390	,294	9,43451E5	,390	4,049	3	19	,022

a. Predictors: (Constant), REER

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z tab. 3.25 je patrné, že výsledná hodnota indexu determinace vyšla 0,390, tj. variabilita výstupu zpracovatelského průmyslu byla vysvětlena vývojem reálného efektivního měnového kurzu z téměř 40 %. Vzhledem k tomu, že v předchozím případě nevyšel odhadnutý regresní parametr za statistiky významný, je nezbytné se se nejpve zabývat významností odhadnutého regresního parametru (viz tab. 3.26).

Tab. 3.26: Odhady a statistiky odhadnutých regresních koeficientů

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-3181658,209	1304069,037		-2,440	,025
	REER	-677,118	8482,113	-,010	-,080	,025

a. Dependent Variable: Zpracov.průmysl

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Tab. 3.26 ukazuje, že výsledek odhadnutého regresního parametru na hladině významnosti 5 % vyšel významně, tj. model byl správně odhadnut a je možné jej pokládat za adekvátní. Tato skutečnost tak dokládá, že zpracovatelský průmysl je stále do jisté míry ovlivňován změnami reálného efektivního měnového kurzu, nicméně jak ukáže následující odhad pro sektor dopravy a skladování (viz tab. 3.27), není vliv REER tak významný jako vyšel pro sektor dopravy a skladování. Možným vysvětlením je, že firmy zpracovatelského průmyslu začínají zavádět inovace, nové technologie a nové výrobní postupy, tj. dochází k postupnému přechodu z cenové konkurenceschopnosti firem směrem ke konkurenceschopnosti založené na kvalitě, inovacích a diferenciaci.

Pokud jde o poslední vybraný sektor, tj. **sektor dopravy a skladování**, pak při sestavení regresního modelu byla vztata v úvahu úroveň výstupu sektoru dopravy a skladování v milionech Kč v letech 1991-2013 jako vysvětlovaná proměnná a vysvětlující proměnnou byl reálný efektivní měnový kurz za období let 1991-2013. Následující tab. 3.27 sumarizuje výsledky provedeného odhadu.

Tab. 3.27: Shrnutí regresních statistik pro sektor dopravy a skladování

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,838 ^a	,702	,655	5,77360E5	,702	14,942	3	19	,000

a. Predictors: (Constant), REER

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z tab. 3.27 je patrné, že hodnota indexu determinace (R Square, R^2) činí 0,702, tj. variabilita výstupu sektoru dopravy a skladování byla vysvětlena změnami REER z téměř 70 %. Tato skutečnost tak poukazuje na poměrnou silnou závislost. Následující tab. 3.28 dále dokumentuje výsledky odhadnutého regresního parametru.

Tab. 3.28: Odhady a statistiky odhadnutých regresních koeficientů

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-4894132,515	2191771,704		-2,142	,045
	REER	1328,202	13859,398	,017	,096	,008

a. Dependent Variable: Dopravy_skladování

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z tab. 3.28 je zřejmé, že odhadnutý regresní parametr je na hladině významnosti 5 %, možné považovat za statisticky významný. Z výsledků odhadu tak plyne, že pokud se zhodnotí REER o jednu jednotku pak **vzroste** sektor dopravy o více než 1,3 mld. Kč. Výsledek tohoto odhadu je do jisté míry v souladu s výsledky zjištěnými při aplikaci regresní analýzy, kde vysvětlující proměnnou byl nominální měnový kurz jednak eura a jednak dolaru. Sektor dopravy a skladování tak reaguje na eventuální změny jak nominálního měnového kurzu tak také reálného efektivního měnového kurzu zcela

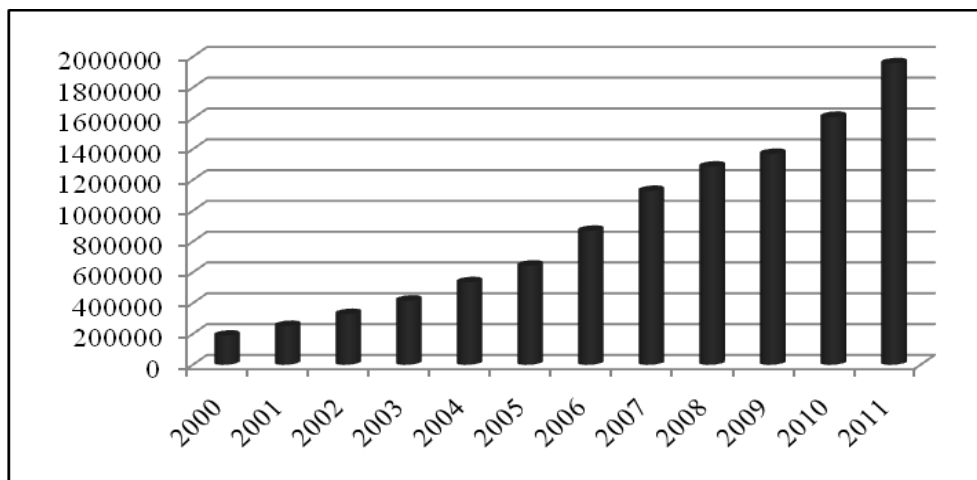
odlišně, než reaguje sektor zemědělství a zpracovatelského průmyslu. Některá možná vysvětlení byla už předložena v předchozí podkapitole. Další vysvětlení přináší především teorie týkající se obchodovatelnosti a neobchodovatelnosti zboží, tj. zatímco sektor zemědělství a zpracovatelského průmyslu produkuje obchodovatelné zboží, sektor dopravy a skladování poskytuje neobchodovatelné zboží, tj. služby. Teorie týkající se obchodovatelnosti a neobchodovatelnosti zboží, stanovuje, že služby se vyznačují několika zvláštnostmi, kterými jsou především složitost jejich poskytování přes hranice, tzn. v praxi bývá většina služeb spotřebována přímo v místě, kde jsou poskytovány. Tato skutečnost tak znamená, že změny měnového kurzu buď výstup sektoru služeb neovlivňují nebo je ovlivňují protichůdně než ovlivňují obchodovatelný sektor, viz Mrlinová (2012). Vzhledem k tomu, že z výsledků provedené regresní analýzy plyne, že nejvíce měnový kurz, ať už nominální nebo reálný efektivní měnový kurz ovlivňuje sektor dopravy a skladování, je proto pro další analýzu zvolena již konkrétní firma, která participuje v odvětví dopravy a na jejích hospodářských výsledcích je zkoumáno jak měnový kurz ovlivňuje úroveň jejího výstupu.

3.3 Společnost PPL CZ s. r. o.

Pro potřeby další analýzy, jak měnový kurz ovlivňuje konkurenceschopnost firem, byla zvolena již konkrétní firma. Jedná se o společnost PPL CZ s. r. o. Společnost PPL CZ s. r. o. byla zapsaná 26. května 1999 u Městského soudu v Praze se sídlem v Říčanech. Předmětem jejího podnikání je provozování poštovních a zahraničních poštovních služeb, dále vnitrostátní zasílatelství a koupě zboží za účelem dalšího prodeje. Společnost PPL CZ s. r. o. výhradně poskytuje své služby především na území České republiky, nicméně je možné využít jejich služeb také pro země Slovenska a Německa.

Statutárním orgánem jsou dvě německé společnosti, a to Deutsche Post Beteiligungen Holding GmbH a dále Deutsche Post International B. V. Jednateli společnosti jsou pak Vít Návrat a Pavel Horák. Podle posledních dostupných informací plynoucích z účetní závěrky za rok 2011, měla k 31. prosinci 2011 společnost PPL CZ s. r. o. celkem sedm odštěpných závodů, a to ve středních, jižních, západních, severních a východních Čechách, dále v jižní a severní Moravě (BizBiz: firmy a lidé, 2014).

V současnosti drží prvenství na trhu v rámci poskytování privátních expresních balíkových služeb, což je možné demonstrovat také pomocí obr. 3.5, který ukazuje vývoj tržeb společnosti PPL CZ s. r. o. v letech 2000-2011.

Obr.3.5: Vývoj tržeb společnosti PPL CZ s. r. o. (v tis. Kč)

Zdroj: BizBiz: firmy a lidé (2014), vlastní úprava

V roce 2011 činily tržby za prodej vlastních výrobků, tj. služeb 1 958 095 tis. Kč, což ve srovnání s předchozím rokem představovalo vzestup o více než 21 %. Na výkonech se největší měrou podílely odštěpné závody v blízkosti Prahy, Ostravy a Brna. Z vývoje tržeb zaznamenaných obr. 3.5 je patrné, že i přes pokračující nestabilitu ve vývoji ekonomiky České republiky a pokračující nízkou soukromou spotřebu v ČR, byl zaznamenán společností PPL CZ s. r. o. růst, a to jak na straně tržeb, tak také na straně zisku. V roce 2011 dosáhla společnost zisku před zdaněním ve výši 223 120 tisíc Kč (BizBis: firmy a lidé, 2014).

Podle posledních dostupných informací má společnost PPL CZ s. r. o. **471 zaměstnanců**. Na tomto místě je nezbytné také poznamenat, že společnost PPL CZ dbá na zvyšování odbornosti svých zaměstnanců. V tomto směru je realizátorem projektu „Odborné podnikové vzdělávání zaměstnanců společnosti PPL CZ, s.r.o.“, které je spolufinancováno z Evropského sociálního fondu. Hlavním cílem projektu je zvýšit odbornou připravenost zaměstnanců společnosti. Vzdělávací aktivity jsou rozvrženy do jednotlivých oblastí, a to do oblastí finance, obchod, provozní školení a využití odborného SW. Dále je připraveno školení pro řešení problematiky rovných příležitostí, jehož výsledky budou následně zapracovány do celkové politiky společnosti. Na

vzdělávací plán rovněž naváže další aktivita projektu, a to zavedení "talent managementu" ve společnosti. V průběhu projektu bude vytipováno několik zaměstnanců, kteří budou moci nejenom zvýšit své odborné znalosti, ale rovněž jim bude umožněno, v případě úspěšného absolvování vzdělávacích aktivit, postoupení na vyšší pozici v rámci společnosti (ESF, 2013). Tato skutečnost tak jednoznačně poukazuje na to, že společnost PPL CZ se postupně odklání od konkurenceschopnosti založené na cenách, směrem k dosahování konkurenceschopnosti založené na kvalitě poskytovaných služeb, odbornosti a především pak profesionálnosti zaměstnanců a na rozvíjení nových znalostí a postupů u pracovníků ve vedoucích pozicích. Naproti tomu je nezbytné poznamenat, že jak již bylo dříve uvedeno, poskytování služeb v oblasti dopravy, resp. přepravy je stále závislé na úrovni a především pak vývoji cen pohonných hmot a dopravních prostředků, neboť se jedná v tomto směru o nejdůležitější náklady, které se významně promítají do úrovně dosaženého zisku společnosti. Vývoj právě těchto nákladů, jak již bylo několikrát zmíněno je silně ovlivňován právě **vývojem měnového kurzu**. Z toho důvodu záměrem následující podkapitoly je sestavení a aplikace regresního modelu, který vychází z rovnice (3.3) a pomocí softwarového programu SPSS odhadnout, jak nominální měnový kurz amerického dolaru a eura a dále také jak reálný efektivní měnový kurz ovlivňují úroveň výstupu společnosti PPL CZ.

3.4 Vliv nominálního měnového kurzu a reálného efektivního měnového kurzu na konkurenceschopnost společnosti PPL CZ

Záměrem této podkapitoly je podle rovnice (3.1) sestavit a odhadnout regresní model, ve kterém vysvětlovanou proměnnou je úroveň výstupu společnosti PPL CZ. Vzhledem k tomu, že není možné jako v předchozích případech využít data z Českého statistického úřadu, jsou výstupem společnosti PPL CZ myšleny **tržby za prodej vlastních výrobků a služeb**, které byly převzaty z výkazu zisku a ztráty společnosti PPL CZ, které jsou dostupné online, viz BizBiz: firmy a lidé (2014) za období let 1999 - 2012. Jako vysvětlující proměnné jsou vzaty v úvahu tři proměnné, a to v případě prvního odhadu nominální měnový kurz amerického dolaru za léta 1999-2012, v případě druhého odhadu nominální měnový kurz eura za léta 1999-2012 a v rámci třetího odhadu reálný efektivní měnový kurz za období let 1999-2012. Jedná se o roční

časové řady, tj. celkem 14 pozorování. Údaje o vývoj měnových kurzů byly převzaty z webových stránek České národní banky, viz ČNB (2013).

Následující tab. 3.29 ilustruje výsledky prvního odhadu, tj. vysvětlovanou proměnnou jsou tržby společnosti PPL CZ a vysvětlující proměnnou je nominální měnový kurz CZK/USD v letech 1999-2012.

Tab. 3.29: Shrnutí regresních statistik pro společnost PPL CZ

Model Summary									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,914 ^a	,836	,820	2,90996E5	,836	50,962	1	10	,000

a. Predictors: (Constant), CZK_USD

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z tab. 3.29 je patrné, že výsledná hodnota indexu determinace (R Square, R^2) činí 0,836, tj. variabilita tržeb dosahovaných společnostmi PPL byla lineární závislostí na nominálním měnovém kurzu CZK/USD vysvětlena z téměř 84 %. Tato skutečnost tak jednoznačně ukazuje na silnou lineární závislost, tj. tržby společnosti PPL jsou významně ovlivňovány vývojem kurzu CZK/USD. Následující tab. 3.30 pak dokumentuje výsledku odhadnutého regresního parametru.

Tab. 3.30: Odhady a statistiky odhadnutých regresních koeficientů

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2974255,802	317016,432		9,382	,000
	CZK_USD	85405,524	11963,573	-,914	-7,139	,000

a. Dependent Variable: výkon_PPL

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z tab. 3.30 vyplývá, že odhadnutý regresní parametr je na hladině významnosti 5 %, možné pokládat za významný. Výsledek odhadnutého parametru je tak možné interpretovat tak, že pokud se zhodnotí nominální měnový kurz o jednu jednotku, pak tržby společnosti PPL CZ vzrostou o více než 85 405 tis Kč. Tato skutečnost opětovně

jako v předchozích případech ukazuje (viz odhady pro sektor dopravy a skladování), že posilování kurzu má pozitivní vliv na vývoj výstupu (tržeb) společnosti.

Pokud jde o vliv měnového kurzu CZK/EUR, pak tab. 3.31 zaznamenává výsledky regresních statistik pro společnost PPL CZ.

Tab. 3.31: Shrnutí regresních statistik pro společnost PPL CZ

Model Summary									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,927 ^a	,859	,845	2,69683E5	,859	60,979	1	10	,000

a. Predictors: (Constant), CZK_Eur

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z odhadu celého modelu (tab. 3.31) je zřejmé, že výsledná hodnota indexu determinace činí 0,859, tj. variabilita tržeb společnosti PPL CZ byla lineární závislostí na změny nominálního měnového kurzu CZK/EUR vysvětlena z téměř 86 %, což je hodnota, která je téměř totožná s výsledky předchozího odhadu (viz tab. 3.29 a 3.30). Pokud jde o výsledky odhadnutého regresního parametru, pak tab. 3.32 ilustruje výsledek odhadnutého regresního parametru.

Tab. 3.32: Odhady a statistiky odhadnutých regresních koeficientů

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	6078061,760	681384,072		8,920	,000
	CZK_Eur	177034,331	22670,812	-,927	-7,809	,000

a. Dependent Variable: výkon_PPL

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z tab. 3.32 je zřejmé, že odhadnutý regresní parametr je na hladině významnosti 5 % možné pokládat za statisticky významný. Dále obdobně jako v předchozích případech je výsledná hodnota regresního parametru kladná, tj. pokud se měnový kurz CZK/EUR zhodnotí o jednu jednotku, pak se tržby společnosti PPL CZ zvýší o 177 034 tis. Kč. V případě měnového kurzu CZK/EUR je patrné, že dojde k většímu nárůstu tržeb, než při jednotkovém posílení kurzu CZK/USD. V tomto směru je adekvátním vysvětlením

to, že společnost PPL CZ inkasuje se svými německými společnostmi Deutsche Post Beteiligungen Holding GmbH a Deutsche Post International B v eurech, tj. statutární orgán pro společnost PPL CZ dováží z Německa automobily, dodávky, malé a velké přepravní vozidla a další movité věci a trvalé posilování české měny vůči euru, tak vytvářelo od počátku nového tisíciletí jakousi konkurenční výhodu, neboť posilování české měny zlevňovalo dovoz a naopak zdražovalo vývoz.

Pokud jde o vliv reálného efektivního měnového kurzu, pak tab. 3.33 dokumentuje výsledky odhadnutého modelu, ve kterém vysvětlovanou proměnou jsou tržby společnosti PPL CZ za léta 1999-2012 a vysvětlující proměnou je reálný efektivní měnový kurz za léta 1999-2012.

Tab. 3.33: Shrnutí regresních statistik pro společnost PPL CZ

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,128 ^a	,016	-,082	7,12602E5	,016	,166	1	10	,692

a. Predictors: (Constant), REER

b. Dependent Variable: výkon_PPL

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Z tab. 3.33 je patrné, že výsledná hodnota indexu determinace ukazuje na nízký výsledek, tj. 0,016, tj. variabilita tržeb společnosti PPL CZ byla lineární závislostí vysvětlena ze 1,6 %, což představuje, že mezi tržbami společnosti PPL CZ a reálným efektivním měnovým kurzem není téměř žádná lineární závislost. Také tab. 3.34 ukazuje na nevýznamnost odhadnutého regresního parametru na hladině významnosti 5 %.

Tab. 3.34: Odhady a statistiky odhadnutých regresních koeficientů

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2510299,527	4224851,237		,594	,566
	REER	-16797,670	41253,020	-,128	-,407	,692

a. Dependent Variable: výkon_PPL

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Celkově tak tab. 3.33 a 3.34 poukázaly na to, že reálný efektivní měnový kurz, který se používá, jako ukazatel cenové konkurenceschopnosti nebyl schopen vysvětlit vývoj tržeb společnosti PPL CZ. Naproti tomu však byla zjištěna poměrně vysoká shoda s nominálním měnovým kurzem eura a dolaru. V tomto směru tak především nominální měnový kurz je významným prvkem, který ovlivňuje především nákladovou stranu společnosti PPL CZ (ceny dopravních prostředků a pohonných hmot), což se zprostředkovaně promítá do úrovně dosahovaných tržeb a potažmo i úrovně konkurenceschopnosti společnosti.

4 Zhodnocení příležitostí a rizik spojených s měnovým kurzem pro konkurenceschopnost firem

Poslední kapitola diplomové práce je věnována zhodnocení příležitostí a rizik spojených s měnovým kurzem pro konkurenceschopnost firem. V tomto směru tak budou především diskutovány stěžejní příležitosti a rizika, které jsou obvykle s měnovým kurzem spojeny a dále budou také tyto příležitosti a rizika odvozeny ze zjištěných výsledků regresní analýzy (viz podkapitoly 3.2 a 3.4).

Měnový kurz se obecně řadí k nejdůležitějším cenám v ekonomice. Je to z toho důvodu, že pokud posiluje jedna měna vůči druhé měně, pak to znamená, že ekonomické subjekty země, jejíž měna posiluje, mají konkurenční výhodu při nákupu zahraničních statků, neboť je nakupují levněji. Tato skutečnost tak představuje velký potenciál, resp. příležitost, neboť zahraniční zboží, tj. dovozové zboží je ve srovnání s cenami zboží tuzemskými, levnější. Firmy tak mohou při posilujícím kurzu cenově výhodněji nakupovat materiál, suroviny, polotovary apod. ze zahraničí, což jim v konečném důsledku přináší úsporu nákladů a zvyšuje jejich zisk. Dosahování nebo dokonce zvyšování zisku patří k hlavním ukazatelům konkurenceschopnosti firem, neboť právě schopnost realizovat zisk znamená, že firma prokazuje, že je schopna produkovat, ale také prodávat své výrobky na příslušných trzích. Naproti tomu posilování domácí měny může za jistých okolností být také významným zdrojem rizik především pro exportně orientované firmy, neboť silnější měna zdražuje, tj. znevýhodňuje jejich vývoz a snižuje tak jejich schopnost realizovat zisk a být

konkurenceschopný. Tyto aspekty konkurenceschopnosti se však týkají situací, kdy zdrojem konkurenčních výhod firem jsou nízké ceny. V tomto směru je však vhodné podotknout, že z praxe některých zemí včetně České republiky vyplývá, že pokud firmy staví dlouhodobě svou konkurenceschopnost na nízkých cenách, pak v dané ekonomice začne docházet k postupnému zhodnocování měny, což vede k poklesu a následně i ztrátě cenové konkurenceschopnosti. Tato skutečnost do jisté míry kopíruje také vývoj měnového kurzu české koruny vůči americkému dolaru a euru, kdy česká koruna měla tendence trvale posilovat vůči těmto dvěma měnám od počátku nového tisíciletí. Posilování české koruny vůči dolaru a euru tak zhoršovalo cenovou konkurenceschopnost českých firem při umístování svých výrobků na zahraničních trzích. Naproti tomu se v posledních letech začíná ukazovat, že především české firmy participující v průmyslových odvětvích začínají čím dál více klást důraz na vědu a výzkum, které umožňují rozvíjet nové znalosti, postupy a inovace do výrobních procesů. Tyto skutečnosti tak ukazují na jednoznačný posun českých firem, a to směrem k necenové (kvalitativní) konkurenceschopnosti, neboť především exportující firmy jsou dobře obeznámeny s riziky, které plynou z volatility měnového kurzu. Dále je nezbytné v tomto směru poznamenat, že postupující globalizace světové ekonomiky a růst vzájemné interdependence a provázanosti jednotlivých ekonomik sebou nese nutnost hledat produktivní příspěvek spočívající především v produktové diferenciaci prostřednictvím zavádění inovačních designů, účinných marketingových postupů, efektivní distribuce, kvalitnějšího poskytování služeb, odbornosti pracovníků apod. Z toho důvodu je možné se domnívat, že přechod z cenové konkurenceschopnosti směrem ke kvalitativní, tj. necenové konkurenceschopnosti založené právě na diferenciaci povede k tomu, že měnový kurz nebude sehrát podstatnou roli při dosahování zisku a tedy i konkurenceschopnosti firmy, neboť při sledování kvalitativních prvků nejsou firmy konkurenceschopné prostřednictvím ceny, ale právě prostřednictvím kvality.

Také výsledky provedené regresní analýzy poukazují nato, že především v českém průmyslu, resp. zpracovatelském průmyslu dochází k změnám chápání konkurenceschopnosti. V tomto směru bylo např. zjištěno, že výdaje na vědu a výzkum mají již své pevné místo ve zpracovatelském průmyslu a v současnosti činí podíl výdajů na vědu a výzkum zpracovatelského průmyslu 1,6 % HDP. Tato skutečnost je sice

pozitivní, na druhou stranou pokud bychom vzali v potaz jiné země, např. Japonsko, Spojené státy americké či Německo činí výdaje na vědu a výzkum, které investuje průmyslu 2,5 % HDP. Pokud jde o samotné hodnocení účinků měnového kurzu na konkurenceschopnost českých firem, byla analýza vedena pro tři vybrané odvětví národního hospodářství, aby bylo možné zajistit srovnatelnost a především pak měřitelnost. V tomto směru byl zvolen sektor zemědělství jako zástupce primárního sektoru, dále zpracovatelský průmysl jako reprezentant sekundárního sektoru a doprava a skladování jako zástupce terciárního sektoru. Tyto tři odvětví nebyly takto vybrány náhodně, ale na základě jejich příspěvků na tvorbu hrubé přidané hodnoty. V případě sektoru zemědělství byla zjištěna poměrně silná závislost s nominálním měnovým kurzem eura, tj. výstup sektoru zemědělství byl lineární závislostí na nominálním měnovém kurzu eura vysvětlen ze 46 %. Stěžejním vysvětlením je, že Česká republika je součástí Evropské unie a Evropská unie jako celek je nejdůležitějším obchodním partnerem České republiky, tj. převážná část exportu a importu nevyjímaje se sektoru zemědělství se uskutečňuje právě se zeměmi Evropské unie. Tato skutečnost tak znamená, že trvalé posilování české koruny vůči euru od roku 2000 vedlo k tomu, že čeští zemědělci byli méně konkurenceschopní při umístování svých výrobků na zahraničních trzích, a zároveň dovozové zboží bylo díky silné koruně relativně levnější. Další vysvětlení spočívá v tom, že čeští zemědělci čerpají dotace ze strukturálních fondů EU. Tyto dotace jsou poskytovány v eurech, z toho důvodu změny měnového kurzu výrazně ovlivňují výši dotací, a to prostřednictvím konverze měny. Pokud jde o zpracovatelský průmysl, bylo rovněž zjištěno, že jeho výstup ovlivňuje vývoj nominálního měnového kurzu CZK/EUR, neboť obdobně jako v případě sektoru zemědělství, posilování české koruny snižuje exportní konkurenceschopnost zpracovatelského průmyslu. Pozoruhodné zjištění bylo zjištěno při sestavení regresního modelu, kde vysvětlující proměnou byl reálný efektivní měnový kurz. V tomto směru bylo zjištěno, že výstup zpracovatelského průmyslu je pouze částečně ovlivňován změnami reálného efektivního měnového kurzu. Tato skutečnost tak dokládá, což již bylo výše uvedeno, a to že dochází k jakémusi přirozenému přechodu od cenové konkurenceschopnosti směrem k necenové, tj. kvalitativní konkurenceschopnosti, což se prosazuje tím, že změny reálného efektivního měnového kurzu pouze nepatrně ovlivňují výstup zpracovatelského průmyslu. Pokud jde o poslední analyzovaný sektor, a to

sektor dopravy a skladování bylo zjištěno, že je ovlivňován jak nominálním měnovým kurzem CZK/USD, CZK/EUR tak také REER zcela naopak než je tomu v případě sektoru zemědělství nebo zpracovatelského průmyslu, tj. byla zjištěna kladná (pozitivní) závislost, což znamená, že silnější koruna pozitivně ovlivňuje vývoj sektoru dopravy a skladování. Důvodem tohoto výsledku je, že při posilování české koruny se snižují ceny dováženého zboží, což pro sektor dopravy a skladování znamená především pokles ceny dovážených pohonných hmot a dále také pokles cen dovážených dopravních prostředků a zařízení.

Regresní analýza sestavená pro tři vybraná odvětví byla dále aplikována také pro konkrétní podnik, aby bylo možné ukázat účinky nominálního měnového kurzu a reálného efektivního kurzu na konkrétní firmě. Vzhledem k tomu, že byla zjištěna nejsilnější závislost mezi výstupem sektoru dopravy a skladování a nominálním měnovým kurzem a reálným efektivním měnovým kurzem v rámci sektoru dopravy, byla za tímto účelem rovněž zvolena společnost z oblasti dopravy. V tomto směru byla zvolena přední přepravní společnost na českém trhu, a to společnost PPL CZ s. r. o., která od svého vzniku zaznamenává dynamický nárůst tržeb, tj. od roku 1999 do roku 2012 se její tržby zvýšily více než desetkrát, proto nebylo bez významu podrobit vývoj jejich tržeb zjištěných z pravidelně uveřejňovaných výkazů zisků a ztrát tomu, jak jsou ovlivňovány vývojem měnového kurzu CZK/USD, CZK/EUR a REER. V tomto směru bylo zjištěno, že variabilita tržeb společnosti PPL CZ byla lineární závislosti na nominálním měnovém kurzu CZK/USD a CZK/EUR vysvětlena z cca 85 %, tj. obě vysvětlující proměnné ovlivňují vývoj tržeb téměř stejně. Obdobně jako v případě sektoru dopravy a skladování byla zjištěna kladná, tj. pozitivní závislost. Naproti tomu však nebyla zjištěna žádná závislost mezi vývojem tržeb společnosti PPL CZ a REER. Celkově tak provedená regresní analýza aplikovaná na společnost PPL CZ ukázala, že je to především nominální měnový kurz, který ovlivňuje především nákladovou stranu společnosti PPL CZ (ceny dopravních prostředků a pohonných hmot), což se zprostředkovaně promítá do úrovně dosahovaných tržeb a potažmo i úrovně konkurenceschopnosti společnosti.

K základním možnostem jak zvyšovat konkurenční schopnost tohoto odvětví tak doporučuji, orientovat se především na kvalitu nabízených služeb, poskytovat kvalitní a seriózní servis, pečovat o potřeby a požadavky klientů, ověřovat jeho spokojenost

apod. Domnívám se, že přijetí těchto opatření může významným způsobem eliminovat i nepříznivé dopady vývoje měnového kurzu, neboť především praxe ukazuje, že zákazník je schopen zaplatit i vyšší cenu, pokud budou jeho potřeby dostatečně kvalitně a především rychle uspokojeny.

Zkoumaný problém je v literatuře zkoumán ze dvou pohledů. První pohled samostatně věnuje pozornost determinaci měnového kurzu, především v knihách mezinárodní ekonomie např. Soukup (2012), Neumann a kol. (2010), Cihelková a kol. (2008), Kubišta (2009), Krugman (1994), Obsetfeld (2003) a jiné knihy. Druhý přístup odděleně sleduje konkurenceschopnost podniků, pohled na konkurenceschopnost podniku je možné nalézt v knihách Mikoláš a kol. (2011), Marinič (2008). Práce, které kombinují problematiku konkurenceschopnosti a měnového kurzu se v převážné většina případů týkají relace konkurenceschopnosti země a vztahu měnového kurzu, navíc se práce v tomto směru zabývají výhradně reálným měnovým kurzem. Jedná se např. o práci Dedouchové (2001). Velmi omezeně se zabývá měnovým kurzem a konkurenceschopností podniku Lacina a kol. (2007). Cihelková a kol. (2008) v kontextu hodnocení konkurenceschopnosti firem myslí všechny firmy, které participují v rámci daného hospodářství, tj. národohospodářská odvětví, tímto přístupem jsem se inspiroval při hodnocení konkurenceschopnosti v této diplomové práci.

Ze zahraniční literatury je dostupný pracovní manuál Mezinárodního měnového fondu „*Madagascar: A Competitiveness and Exchange Rate Assessment*“ od Eyrauda (2009), který se však týká konkurenceschopnosti Madagaskaru (jako země) s ohledem na posouzení měnového kurzu. Barnes et al. (2001) se zabývá ve své knize konkurenceschopností podnikatelského prostředí, zaměřuje se především na konkurenční výhodu, která je bezesporu ovlivněna měnovým kurzem.

Literatura se v tomto směru s tímto konkrétním názvem diplomové práce nevyskytuje. Ve prospěch zkoumání daného tématu, hovoří především oddělenost zkoumaného problému, tj. existuje literatura věnující se měnovému kurzu a naproti tomu je literatura, která zkoumá konkurenceschopnost firem. Přínosem dané práce je především propojení oddělených témat do jednoho celistvého celku a dále také zmapování soudobého vývoje konkurenceschopnosti firem (zejména tří velkých národohospodářských odvětví) v rámci ČR z pohledu vlivu měnového kurzu.

Závěr

Cílem předkládané diplomové práce bylo objasnit vliv měnového kurzu na konkurenceschopnost firmy, především pak vliv nominálního a reálného efektivního měnového kurzu. V souladu se stanoveným cílem byla dále formulována výzkumná otázka, kterou je: měnový kurz není schopen ovlivňovat konkurenceschopnost firem, které staví svou konkurenční výhodu na kvalitě a sofistikovanosti svých výrobků?

Prvním dílčím cílem diplomové práce bylo zjištění teoretických přístupů a pochopení souvislostí ke zkoumané problematice. V rámci teoretické části byla ústřední pozornost zaměřena na objasnění konkurenceschopnosti firem se zvláštním zřetelem na vliv měnového kurzu. Nejvýznamnějšími poznatky této kapitoly bylo, že firmy mohou stavět své konkurenční výhody na nízkých cenách nebo na diferenciaci, tj. schopnosti odlišit se od svých konkurentů. Pokud jde o cenovou konkurenceschopnost firem, pak jejím typickým rysem je, že nabídka firmy je diferencována směrem k většímu výběru zboží a služeb nebo je určena nabídkou zboží a služeb s odlišnými vlastnostmi nicméně stejné kvalitní úrovně. V případě necenové konkurenceschopnosti, která vychází z diferenciace, stojí v ústředí kvalita, inovace, technologie, užitečnost a dlouhá životnost zboží. Pokud jde o vliv měnového kurzu, pak bylo zjištěno, že právě změny měnového kurzu, nejvýrazněji postihují tzv. cenovou konkurenceschopnost firem, resp. jejich výrobků. Dále bylo zjištěno, že podle doporučení Národní ekonomické rady vlády je vhodné ke zkoumání vývoje cenové konkurenceschopnosti domácích producentů vůči ostatním zemím ve vztahu k vývoji měnového kurzu používat vedle nominálního měnového kurzu také reálný efektivní měnový kurz.

Z toho důvodu v rámci praktické části diplomové práce byl právě využit v rámci analýzy nominální měnový kurz a reálný efektivní měnový kurz. Za tímto účelem však bylo nejprve provést určitou agregaci všech firem v rámci národního hospodářství. V tomto směru se stala základním vodítkem pro agregaci firem Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE), která člení podniky do celkem dvaceti odvětví dle předmětu jejich podnikatelské činnosti. Následně byly vybrány tři odvětví, která byla podrobena dalšímu zkoumání. Třemi odvětvími byli tři nejdůležitější reprezentanti v členění podle sektorů národního hospodářství. V tomto směru se jednalo o odvětví zemědělství, lesnictví a rybníkářství, které je podle výše přidané hodnoty na tvorbě

hrubého domácího produktu nejvýznamnějším reprezentantem primárního sektoru, dále odvětví zpracovatelského průmyslu, které je nejvýznamnějším reprezentantem sekundárního sektoru a doprava a skladování, které je nejvýznamnějším reprezentantem terciárního sektoru. Po provedení příslušné agregace podniků do tří nejdůležitějších odvětví národního hospodářství v členění dle sektorů, bylo další zkoumání rozděleno na kvalitativní a kvantitativní část. V rámci kvalitativní části bylo zkoumáno, kolik podniků v daných odvětvích participuje, kolik je v těchto odvětvích zaměstnáno osob a jakou kvalifikací, dále jak se vyvíjí průměrná mzda, včetně představení úrovně produktivity práce a vývoje tržeb v daných odvětvích. V případě odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu bylo zjištěno, že toto odvětví má konkurenční schopnost při utváření svých cen a to v tom smyslu, že mzdy v tomto sektoru jsou ve srovnání s průměrem národního hospodářství nízké. Do jisté míry limitujícím faktorem, který byl zjištěn, je, že na růstu konkurenceschopnosti sektoru zemědělství měřeno úrovní dosaženého zisku se dlouhodobě významně podílí dotace, které české zemědělství získává jednak ze státního rozpočtu a jednak ze strukturálních fondů EU. Pokud jde o zpracovatelský průmysl, pak bylo zjištěno, že důležitým atributem tohoto odvětví jsou investice do vědy a výzkumu, které přispívají ke zkvalitňování výroby a k zvyšování produktivity práce, což umožňuje tomuto odvětví dosahovat stále vysokých zisků. Posledním odvětvím pak byl sektor dopravy a skladování, který poskytuje především služby. Bylo zjištěno, že výkonnost tohoto odvětví je poměrně významně závislá na vývoji cen pohonných hmot a na cenách dopravních prostředků a zařízení, neboť se jedná o nejdůležitější náklady tohoto odvětví. V tomto směru tak bylo zjištěno, že toto odvětví staví svou konkurenceschopnost především na cenách, i když v posledních letech byly zaznamenány v tomto odvětví určité posuny směrem k profesionalizaci dopravní sítě apod.

Dalšími dílčími cíly bylo provedení analýzy, jejíž výsledky povedou ke zjištění vlivu měnového kurzu na konkurenceschopnost firmy a následné zhodnocení příležitostí a rizik spojených s měnovým kurzem pro konkurenceschopnost firem.

Pokud jde o výsledky kvantitativního výzkumu, pak základní metodou, která byla pro tento druh výzkumu uplatněna, byla regresní analýza časových řad. Ambicí tohoto výzkumu bylo objasnit jak nominální měnový kurz amerického dolaru a eura a dále reálného efektivního měnového kurzu ovlivňují konkurenceschopnost tří vybraných

odvětví národního hospodářství. Přičemž k tomu ověření došlo pomocí aplikace a sestavení jednoduchého lineárního regresního modelu.

Ke stěžejním výsledkům se pak řadí, že v případě sektoru zemědělství byla zjištěna poměrně silná závislost s nominálním měnovým kurzem eura, tj. výstup sektoru zemědělství byl lineární závislostí na nominálním měnovém kurzu eura vysvětlen ze 46 %. Možným vysvětlením je, že Česká republika je součástí Evropské unie a Evropská unie jako celek je nejdůležitějším obchodním partnerem České republiky, tj. převážná část exportu a importu nevyjímaje se sektoru zemědělství se uskutečňuje právě se zeměmi Evropské unie. Tato skutečnost tak znamená, že trvalé posilování české koruny vůči euru od roku 2000 vedlo k tomu, že čeští zemědělci byli méně konkurenceschopní při umístování svých výrobků na zahraničních trzích, a zároveň dovozové zboží bylo díky silné koruně relativně levnější. Další vysvětlení spočívá v tom, že čeští zemědělci čerpají dotace ze strukturálních fondů EU. Tyto dotace jsou poskytovány v eurech, z toho důvodu změny měnového kurzu výrazně ovlivňují výši dotací, a to prostřednictvím konverze měny. Pokud jde o zpracovatelský průmysl, bylo rovněž zjištěno, že jeho výstup ovlivňuje vývoj nominálního měnového kurzu CZK/EUR, neboť obdobně jako v případě sektoru zemědělství, posilování české koruny snižuje exportní konkurenceschopnost zpracovatelského průmyslu. Pozoruhodné zjištění bylo zjištěno při sestavení regresního modelu, kde vysvětlující proměnou byl reálný efektivní měnový kurz. V tomto směru bylo zjištěno, že výstup zpracovatelského průmyslu je pouze částečně ovlivňován změnami reálného efektivního měnového kurzu. Tato skutečnost tak dokládá, což již bylo výše uvedeno, a to že dochází k jakémusi přirozenému přechodu od cenové konkurenceschopnosti směrem k necenové, tj. kvalitativní konkurenceschopnosti, což se prosazuje tím, že změny reálného efektivního měnového kurzu pouze nepatrně ovlivňují výstup zpracovatelského průmyslu. Pokud jde o poslední analyzovaný sektor, a to sektor dopravy a skladování bylo zjištěno, že je ovlivňován jak nominálním měnovým kurzem CZK/USD, CZK/EUR, tak také REER zcela naopak než je tomu v případě sektoru zemědělství nebo zpracovatelského průmyslu, tj. byla zjištěna kladná (pozitivní) závislost, což znamená, že silnější koruna pozitivně ovlivňuje vývoj sektoru dopravy a skladování. Důvodem tohoto výsledku je, že při posilování české koruny se snižují ceny dováženého zboží, což pro sektor dopravy a skladování znamená především pokles ceny

dovážených pohonných hmot a dále také pokles cen dovážených dopravních prostředků a zařízení.

Vzhledem k tomu, že právě sektor dopravy a skladování poukázal na nejsilnější závislost, tj. variabilita výstupu tohoto odvětví byla nejsilněji ve srovnání s ostatními dvěma odvětvími ovlivněna právě nominálním měnovým kurzem a dále také reálným efektivním měnovým kurzem. Z toho důvodu byla do analýzy zahrnuta také konkrétní firma participující v odvětví dopravy a skladování. V tomto směru se jednalo o společnost PPL CZ s. r. o., která je předním privátním poskytovatelem dopravních, resp. přepravních služeb. Dominantní postavení této společnosti na trhu je možné demonstrovat také podle vývoje jejích tržeb, které se jen mezi lety 1999-2012 více než zdesetinásobily. I tato skutečnost tak jednoznačně vedla k myšlence ověřit, jak je vývoj tržeb této společnosti ovlivňován vývojem měnového kurzu CZK/USD, CZK/EUR a REER. V tomto směru bylo zjištěno, že variabilita tržeb společnosti PPL CZ byla lineární závislosti na nominálním měnovém kurzu CZK/USD a CZK/EUR vysvětlena z cca 85 %, tj. obě vysvětlující proměnné ovlivňují vývoj tržeb téměř stejně. Obdobně jako v případě sektoru dopravy a skladování byla zjištěna kladná, tj. pozitivní závislost. Naproti tomu však nebyla zjištěna žádná závislost mezi vývojem tržeb společnosti PPL CZ a REER. Provedená regresní analýza aplikovaná na společnost PPL CZ ukázala, že je to především nominální měnový kurz, který ovlivňuje především nákladovou stranu společnosti PPL CZ (ceny dopravních prostředků a pohonných hmot), což se zprostředkovaně promítá do úrovně dosahovaných tržeb a potažmo i úrovně konkurenceschopnosti společnosti.

Celkově bylo zjištěno, že v podmínkách České republiky ovlivňuje měnový kurz především konkurenční schopnosti těch firem, jejichž výstup (tržby, produkce, zisk) je podmíněn nízkými cenami výrobků. V tomto směru se ukázalo, že je nejsilněji ovlivňován vývojem měnového kurzu sektor dopravy a skladování, a to především v tom smyslu, že ceny pohonných hmot a dále ceny dopravních prostředků a zařízení jsou nejdůležitějšími vstupy tohoto odvětví, a tudíž ceny těchto vstupů mají zásadní vliv na úroveň dosahovaných výsledků.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

1. BARNES, S. et al. (2001). *The Competitive Business Environment*. London: Nelson Thornes Ltd, 2001. ISBN 0-7487-6360-0.
2. CIHELKOVÁ, E. A kol. (2008). *Mezinárodní ekonomie II*. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-054-6.
3. DEDOUCHOVÁ, M. (2001). *Strategie podniku*. Praha: C. H. Beck, 2001. ISBN 80-7179-603-4.
4. DVOŘÁČEK, J., SLUNČÍK, P. (2012). *Podnik a jeho okolí: jak přežít v konkurenčním prostředí*. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-224-3.
5. HUČKA, M a kol. (2011). *Vývojové tendence velkých podniků. Podniky v 21. století*. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-198-7.
6. HANČLOVÁ, J. (2012). *Ekonometrická analýza*. 1. vydání. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-088-1.
7. FRAIT, J., KOMÁREK, L. (1999). *Dlouhodobý rovnovážný reálný měnový kurz koruny a jeho determinanty*. Praha: ČNB, 1999. ISBN 80-238-4757-0.
8. CHARVÁT, J. (2006). *Firemní strategie pro praxi*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 978-80-247-1389-6.
9. JOHNSON, G. (2008). *Exploring Corporate Strategy: Text & Cases*. 8th edition. Edinburgh: Pearson Education Limited, 2008. ISBN 978-0-273-71191-9.
10. JUREČKA, V. a kol. (2013). *Makroekonomie*. 2. aktual. vydání. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4386-8.
11. KALÍNSKÁ, E a kol. (2010). *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3396-8.
12. KOTLER, P., KELLER, K. V. (2013). *Marketing management*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4150-5.
13. KOTLER, P. (1998). *Mapování budoucího trhu. Nový obraz na budoucnost*. Praha: Management Press, 1998. ISBN 978-80-7261-159-1.
14. KRUGMAN, P. (1994). *Competitiveness: A Dangerous Obsession*. Massachusetts: World Economy Laboratory at Massachusetts Institute of Technology, 1994. ISBN 978-0-876-09177-7.

15. KUBIŠTA, V. (2009). *Mezinárodní ekonomické vztahy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-191-5.
16. MARINIČ, P. (2008). *Plánování a tvorba hodnoty firmy*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2432-4.
17. MIKOLÁŠ, Z. A KOL. (2011). *Konkurenční potenciál průmyslového podniku*. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-7400-379-0.
18. MIKOLÁŠ, Z. (2005). *Jak zvýšit konkurenceschopnost podniku: konkurenční potenciál a dynamika podnikání*. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-1277-6.
19. NENADÁL, J, VYKYDAL, D. & HALFAROVÁ, P. (2011). *Benchmarking: mýty a skutečnost: model efektivního učení se a zlepšování*. Praha: Management Press, 2011. ISBN 978-80-7261-224-6.
20. NEUMANN, P. a kol. (2010). *Mezinárodní ekonomie*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3276-3.
21. PAVELKOVÁ, D. a kol. (2009). *Klastry a jejich vliv na výkonnost firem*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2689-2.
22. PITRA, Z. (2001). *Zvyšování podnikatelské výkonnosti firmy: Strategický obrat v podnikatelském chování*. Praha: Ekopress, 2001. ISBN 80-86119-64-5.
23. PORTER, M. (1993). *Konkurenční výhoda: jak vytvořit a udržet si nadprůměrný výkon*. Praha: Victoria Publishing, 1993. ISBN 80-856-0512-0.
24. RŮČKOVÁ, P. (2008). *Finanční analýza - metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2481-2.
25. SEDLÁČKOVÁ, H, BUCTA, K. (2006). *Strategická analýza*. 2 rozšířené a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-367-1.
26. SKOKAN, K. (2004). *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Ostrava: Repronis, 2004. ISBN 80-732-9059-6.
27. SOUKUP, A. (2012). *Mezinárodní ekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 80-7380-392-5.
28. STENMETZOVÁ, D. (2008). *Bariéry konkurenceschopnosti*. Praha: nakladatelství Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1444-4.
29. SYNEK, M. a kol. (2010). *Podniková ekonomie*. 5. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-336-3.

30. SYNEK, M., KOPKÁNĚ, H., KUBÁLKOVÁ, M. (2009). *Manažerské výpočty a ekonomická analýza*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-154-3.
31. ŠOBA, O., SIRŮČEK, M., PTÁČEK, R. (2013). *Finanční matematika v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4636-4.
32. ŠTĚRBOVÁ, L. a kol. (2013). *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4694-4.
33. TVRDOŇ, J. (2004). *Konkurenceschopnost podniků působících v resortu zemědělství: Víte, co Vás čeká v Evropské unii???* Praha: Česká zemědělská univerzita, 2004. ISBN 80-213-1185-1.
34. VITURKA, M. a kol. (2010). *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3638-9.
35. WOUKON, R. (2012). *Konkurenceschopnost regionů Evropské unie a České republiky*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2012. ISBN 978-80-7414-534-6.

Odborné časopisy a studie

1. BENEŠ, M. (2006). Konkurenceschopnost a konkurenční výhoda. *Working Paper*, 2006, č. 5. ISSN 1801-4496.
2. BUCKLEY, JP. et al. (1988). Measures of international competitiveness: a critical survey. *Journal of Marketing Management*, 1988, roč. 4, č. 2, s. 175-200.
3. CARPINETTI, L. et al.(2000). A conceptual framework for employment of strategy - related continuous improvements. *The TQM Magazine*, 2000, roč. 12, č. 5, s. 340-349. ISSN 0954-478X.
4. CELLINI, R., SOCI, A. (2002). Pop competitiveness. *BNL Quarterly Review*, 2002, č. 220. ISSN 2037-3635.
5. COMMITTEE ON FINANCE. (1985). Review of findings of the President's commission on industrial competitiveness. *Committee on Finance* [online]. 1985 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z:

<http://www.finance.senate.gov/library/hearings/download/?id=7d9ff7c4-987a-48ec-8eec-f45c913c1f01>.

6. FAGERBERG, J. (2004). The Competitiveness of Nations: Economic Growth in the ECE Region. *UNECE Spring Seminar, Competitiveness and Economic Growth in the ECE Region*, Geneva, February 23, 2004.
7. HORÁKOVÁ, T. (2005). Kvalita českých vývozů a dovozů: kvantifikace pomocí vývoje jednotkových cen. *Pražské sociálně vědní studie*, 2005, roč. 2. ISSN 1801-5999.
8. CHO, D-S., MOON, H-Ch. (2000). From Adam Smith to Michael Porter: Evolution of Competitiveness Theory. *Asia-Pacific Business Series*, 2000, roč. 2. ISSN 1793-3137.
9. KIM, S. J, ARNOLD, P. (1996). Operation alising manufacturing strategy: anexploratory study of constructs and linkage. *International Journal of Operations & Production Management*, 1996, roč. 16, č. 12, s. 45-73. ISSN 0144-3577.
10. LAGACE, D., BOURGAULT, M. (2003). Linking manufacturing improvement programs to the competitive priorities of Canadian SMEs. *Technovation*, 2003, roč. 23, č. 8, s. 705-715. ISSN 0166-4972.
11. MRLINOVÁ, M. (2012). *Metodologie mezinárodních statistik obchodu se službami*. *Journal of International Relations*, 2012, roč. 10, č. 2. ISSN: 1336-1562.

Internetové zdroje

1. BIZBIZ: Firmy a lidé. *PPL CZ s. r. o.: obchodní rejstřík*[online]. 2014 [cit. 2014-04-06]. Dostupné z:<http://www.bizbiz.cz/v2/firmy/181586/ppl-cz-s-r-o>
2. BYDŽOVSKÁ, M. *Zemědělství* [online]. 2010 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z:<https://www.euroskop.cz/8924/sekce/zemedelstvi/>
3. CENTRE FOR INTERNATIONAL COMPETITIVENESS (CIC). *European Competitiveness Index* [online]. 2014 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z:<http://www.cforic.org/pages/european-competitiveness.php>
4. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA (ČNB). *Vybrané devizové kurzy* [online]. 2013 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/vybrane_form.jsp

5. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA (ČNB). Metodický list: Nominální efektivní měnový kurz [online]. 2014 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&sqi=2&ved=0CCoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.cnb.cz%2Fdocs%2FARADY%2FMET_LIST%2Fneer_cs.pdf&ei=J6M2U8vSBM7Q4QTo-oHoBw&usg=AFQjCNHF5P3Qg4wmMKT-Tnj33lu9wqMcrG&bvm=bv.63808443,d.bGE
6. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ). *Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE*. [online]. 2014a [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_ekonomickyh_cinnosti_%28c_z_nace%29
7. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ). *HDP výrobní metoda* [online]. 2014b [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek_prod
8. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ). *Česká republika: hlavní makroekonomické údaje* [online]. 2014c [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.czso.cz%2Fcsu%2Fredakce.nsf%2Fi%2Fcr%3A_makroekonomicke_udaje%2F%24File%2FHLMAKRO.xls&ei=TSQ4U_SxHcOX4wTssIHICw&usg=AFQjCNF-FXm2jqkjDE2tc3N4EWyTDCNxRg&bvm=bv.63808443,d.bGQ
9. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ). *Databáze ročních národních účtů* [online]. 2014d [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek_prod
10. EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND (ESF). *Odborné podnikové vzdělávání zaměstnanců společnosti PPL CZ, s.r.o.* [online]. 2013 [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/projekty/odborne-podnikove-vzdelavani-zamestnancu-spolecnosti-ppl-cz>

11. INSTITUTE FOR STRATEGY AND COMPETITIVENESS (ISC). *National Competitiveness* [online]. 2014 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.isc.hbs.edu/econ-natlcomp.htm>
12. HONG, E-P. *Development of OECD Competitiveness Indicators Platform*. [online]. 2010 [cit. 2014-01-20]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/mena/investment/44965863.pdf>
13. MINISTERSTVO DOPRAVY. *Ročenka 2012*[online]. 2012 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z:https://www.sydos.cz/cs/rocenka-2012/rocenka/htm_cz/index.html
14. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Panorama zpracovatelského průmyslu ČR v roce 2012*[online]. 2012 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0C CoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.businessinfo.cz%2Fapp%2Fcontent%2Ffiles%2Fzpravodajstvi-pro-export%2FPanorama2012.pdf&ei=7yQ4U_yiAere4QSx_4HQDA&usg=AFQjC NHzVKIKDyS5VR42Rw9Wi5yzymIvKA&bvm=bv.63808443,d.bGE
15. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. *Zpráva o zahraniční politice České republiky*[online]. 2010 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/vyrocní_zpravy_a_dokumenty/zprava2010.html
16. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Zpráva o stavu zemědělství za rok 2012* [online]. 2012 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/vyrocní-a-hodnotící-zpravy/zpravy-o-stavu-zemedelstvi/>
17. NÁRODNÍ EKONOMICKÁ RADA VLÁDY (NERV). *Závěrečná zpráva podskupin Národní ekonomické rady vlády pro konkurenceschopnost a podporu podnikání*[online]. 2011 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z WW: http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/NERV_kap01.pdf
18. PORTER, M., SCHWAB, K. *The Global Competitiveness Report 2008–2009*[online]. 2008 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z WW: <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0C DIQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.weforum.org%2Fpdf%2FGCR08%2FG>

CR08.pdf&ei=0KAuU9zwJ6Hl4wSntoHYDg&usg=AFQjCNHOat6Gtk1v9hFT
DNNYFOGIA9X0oA&bvm=bv.62922401,d.bGE

19. VOLF, T., AKRMAN, L. *Nový odhad: letos poroste ekonomika mírně rychleji, příští rok zpomalí*[online]. 2014 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-47639910-novy-odhad-letos-poroste-ekonomika-mirne-rychleji-pristi-rok-zpomali>
20. WORLD ECONOMIC FORUM (WEF). *Global Competitiveness* [online]. 2014 [cit. 2014-01-20]. Dostupné z: <http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness>
21. WORLD TRADE ORGANIZATION. *World Trade Report 2013: factors haping the future of World trade*[online]. 2013 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CkQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.wto.org%2Fenglish%2Fres_e%2Fbooksp_e%2Fworld_trade_report13_e.pdf&ei=ltMuU46EC8mg7Aa_hYGoBg&usg=AFQjCNEC4MX5xLPZMpdBTvIz-aQxTP2LqQ&bvm=bv.62922401,d.bGE

Seznam obrázků a tabulek

Seznam obrázků:

Obr. 2.1: Porterův diamant

Obr. 2.2: Konkurenční výhoda

Obr. 2.3: Členění perspektiv v měření výkonnosti podniku podle Balanced Scorecard

Obr. 3.1: Vývoj nominálního měnového kurzu CZK/EUR, CZK/USD a reálného efektivního měnového kurzu v letech 1991-2013

Obr. 3.2: Profesní struktura pracovníků v zemědělství v roce 2012

Obr. 3.3: Vývoj přímých plateb z fondů EU a doplňkových plateb ze státního rozpočtu do sektoru zemědělství

Obr. 3.4: Vývoj celkové produkce vybraných odvětví národního hospodářství v letech 2008-2012 v milionech Kč

Obr.3.5: Vývoj tržeb společnosti PPL CZ s. r. o. (v tis. Kč)

Seznam tabulek:

Tab. 2.1: Faktory odlišení

Tab. 2.2: Hypotetický příklad změn konkurenceschopnosti firmy při změnách nominálního měnového kurzu

Tab. 3.1: Agregace podniků v rámci klasifikace CZ-NACE a úroveň produkce v roce 2012 (v tisících Kč)

Tab. 3.2: Vývoj počtu podniků v oblasti zemědělství v letech 2008-2012 v tisících

Tab. 3.3: Vývoj počtu zaměstnanců v odvětví zemědělství v letech 2008-2012 v tisících

Tab. 3.4: Vývoj tržeb v zemědělství meziroční změny v letech 2006 – 2012 v %

Tab. 3.5: Počet zaměstnaných osob ve zpracovatelském průmyslu a počet podniků participujících ve zpracovatelském sektoru v letech 2006-2012 v tisících

Tab. 3.6: Vývoj tržeb ve zpracovatelském průmyslu v letech 2006-2012 v %

Tab. 3.7: Počet podniků v odvětví doprava a skladování v letech 2008-2012

Tab. 3.8: Počet zaměstnanců v odvětví dopravy a skladování v letech 2008-2012 v tisících

- Tab. 3.9: Vývoj průměrných cen pohonných hmot v letech 2008-2012 Kč/litr
- Tab. 3.10: Vývoj tržeb v sektoru doprava a skladování meziroční změna v letech 2008-2012
- Tab. 3.11: Shrnutí regresních statistik pro sektor zemědělství
- Tab. 3.12: Odhady a statistiky regresních koeficientů pro sektor zemědělství
- Tab. 3.13: Shrnutí regresních statistik pro sektor zemědělství
- Tab. 3.14: Odhady a statistiky regresních koeficientů pro sektor zemědělství
- Tab. 3.15: Shrnutí regresních statistik pro zpracovatelský průmysl
- Tab. 3.16: Odhady a statistiky regresních koeficientů pro zpracovatelský průmysl
- Tab. 3.17: Shrnutí regresních statistik pro zpracovatelský průmysl
- Tab. 3.18: Odhady a statistiky regresních koeficientů pro zpracovatelský průmysl
- Tab. 3.19: Shrnutí regresních statistik pro odvětví dopravy a skladování
- Tab. 3.20: Odhady a statistiky regresních koeficientů pro odvětví dopravy a skladování
- Tab. 3.21: Shrnutí regresních statistik pro odvětví dopravy a skladování
- Tab. 3.22: Odhady a statistiky odhadnutých regresních koeficientů
- Tab. 3.23: Shrnutí regresních statistik pro sektor zemědělství
- Tab. 3.24: Odhady a statistiky odhadnutých regresních koeficientů
- Tab. 3.25: Shrnutí regresních statistik pro zpracovatelský průmysl
- Tab. 3.26: Odhady a statistiky odhadnutých regresních koeficientů
- Tab. 3.27: Shrnutí regresních statistik pro sektor dopravy a skladování
- Tab. 3.28: Odhady a statistiky odhadnutých regresních koeficientů
- Tab. 3.29: Shrnutí regresních statistik pro společnost PPL CZ
- Tab. 3.30: Odhady a statistiky odhadnutých regresních koeficientů
- Tab. 3.31: Shrnutí regresních statistik pro společnost PPL CZ
- Tab. 3.32: Odhady a statistiky odhadnutých regresních koeficientů
- Tab. 3.33: Shrnutí regresních statistik pro společnost PPL CZ
- Tab. 3.34: Odhady a statistiky odhadnutých regresních koeficientů

Seznam použitých zkratk a symbolů

CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností
ČNB	Česká národní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
E	Nominální měnový kurz
HDP	Hrubý domácí produkt
MMF	Mezinárodní měnový fond
NERV	Národní ekonomická rada vlády
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
P	Cenová hladina
REER	reálný efektivní měnový kurz
WEF	Světové ekonomické fórum